

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din
za inozemstvo 20— „

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišstvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.
Celje, Aleksandr. cesta.Račun pri poštn. čekov,
zavodu šte. 11.842.

Ljubljana, 23. avgusta.

Vlada se je odločila za prav ener-
gične korake v svrhu izboljšanja živ-
ljenskih razmer. Ministrski svet je
sklenil odpraviti uvožno carino za
žito, na drugi strani je določil za ce-
realije in nekatere druge važnejše
življenske potrebščine izredno visoke
izvozne carine. Finančni minister re-
organizira ministrstvo financ. Prida-
ljen mu je kot državni tajnik mož po-
sebnih administrativnih sposobnosti
Svitoslav Popović, za devizno politiko
je postavljen še poseben strokovnjak
kot njegov pomočnik. Zadnja dva dni
intervenera na borzi v Beogradu in v
Zagrebu vlada sama s pomočjo ameri-
škega posojila.

Nova regulacija uvozne in izvozne
carine pomenja popoln prelom z do-
sedanjim veleagrarno politiko, ki se ni
prav nič ozirala na pereče konsument-
ske potrebe naroda. Od novousmerje-
ne gospodarske politike, ki vidi pred
seboj široke vrste ljudstva brez po-
trebne prehrane, se pričakuje, da bo
potisnila nazaj cene žitu ter da bo ž
njo mogoče v zadostni meri preskrbe-
ti narod z moko in kruhom. Od vseh
deležnih pridelkov so namreč za ljud-
sko prehrano najvažnejše žitarice; saj
tvorita njih produkta, moka in kruh,
temelj preživljanja ljudskih množic.
Od njihovih cen zavisi kritje prav vseh
kulturnih potreb. Poleg kruha in moke
je mast najvažnejši predmet prehra-
nitve, zato je vlada uvedla tudi za
mast ter za prašiče visoko izvozno
carino. Za ostalo živino vlada ni zvi-
šala izvozne carine. Radi suše je po-
nudba tega blaga zadostna in izgleda,
da se cene živini same regulirajo. Tre-
ba je le, da bi sledile cenam živine
tudi cene mesa.

Finančni minister je dosedaj prejel
že 6 milijonov dolarjev ameriškega
posojila, kar znači skoraj pol milijar-
de dinarjev, katero vsoto lahko po-
rablja za izboljšanje valute. Narodna
banka daje iz tega posojila trgovcem,
ki rabijo tujo valuto za uvoz, potre-
bne devize, dočim so se morale dose-
daj v ta namen tuje valute dobivati
večinoma potom izvoza. Devize od iz-
voza skupno z denarjem ameriškega
posojila bodo zadostovale za vsa naša
izplačila v inozemstvu, oziroma še
preostajala, kar mora dvigniti tečaj
našega denarja.

Uspeh vladne akcije, ki se tiče uvo-
za in izvoza ter devizne politike, se
mora pokazati v najbližji bodočnosti.
Sredstva so dovolj velika, da se s ko-
ličkaj zadostno spretnostjo doseže lep
pozitiven efekt. Očividno šale na pod-
lagi uspeha teh dalekosežnih gospo-
darskih akcij se namerava pristopiti
k definitivni rešitvi uradniške gmo-
tnega vprašanja, kajti le tako je mo-
goče, da ostane naš ekvilibričan dr-
žavni proračun, ki je tudi bistven po-
gaj gospodarske konsolidacije, neiz-
premenjen v veljavi. Tudi v slučaju,
da se vse zgoraj označene vladne od-
redbe i še druge, ki so projektirane v
boju zoper draginjo ter v svrhu izbolj-
šanja valute, z dobrim uspehom izve-
dejo ter tudi reši uradniška službena
pragmatika, uradništvo še ne bo mo-
glo svojega gmojnega položaja ugod-
no urediti. Zadnja leta je uradništvo
od meseca do meseca bolj siromahno.
Nešteti so slučaji, da je v gospodinj-
stvu javnega nameščenca porabljena
zadnja rezerva perila in obleke, bolj
in bolj se pojavlja pri uradniku od-
prodaja zadnjih dragocenosti ter po-
hištva. V takem obupnem položaju,
ko ima obveznosti na vse strani, ti
tudi boljša valuta in cenejša življenje
ne more restavrirati srečne domačije
in to tem manj, ker je treba pred zimo
in na začetku šolskega leta, zlasti v
rodbinah z večjim številom šolarjev,
vzeti v roke denarja, ako naj se po
ugodnih cenah vsaj za nekaj mesecev
preskrbi in založi gospodarstvo z naj-
potrebnejšim. V tem položaju za jav-
nega nameščenca nobena druga akcija
ni tako vitalnega pomena kot vpraša-
nje kredita.

Slovensko uradništvo ima v Ljublja-
ni in v Mariboru lastne kreditne or-
ganizacije, ki so sicer vzorno delavne,
a zadnji čas zahtevam uradništva po
kreditu nikakor niso več kos, ker so
banke posrkale vse denarne razpolo-
žbine. Uradniške kreditne organizacije
namreč nikakor ne znorejo tako vi-
soko obrestne mere kakor banke, ki
dajejo n. pr. v Zagrebu kredit menda
že po 25 %.

Vprašanje kredita za uradništvo ter
vprašanje prekritja uradniških de-
narnih zavodov s potrebnim kapitalom
v svrhu dovoljevanja neobhodno po-
trebnih posojil za bedne javne name-
ščenke, je eden najbolj važnih proble-
mov, ki jih je neobhodno potrebno
čim preje rešiti.

Iz ministrskega sveta

Beograd, 23. avgusta. (Izv.) Pred za-
četkom seje ministrskega sveta je pra-
vosodni minister poročal o sporu z da-
lmatinskimi seljaki zaradi izvedbe agrar-
ne reforme. Izvolil se je poseben odbor,
ki je konstatiral, da je zemljoradniški
klub vplival na to, da so se dalmatinski
seljaki začeli upirati. To konstatcijo je
zemljoradniški klub demantiral. Pravo-
sodni minister je izdelal uredbu, po ka-
teri se bo to vprašanje uredilo. Ker se
minister za agrarno reformo ne nahaja
v Beogradu, je bil poslan k njemu pose-
ben kurir, da mu poroča o stvari, na kar
se bo izdala končna odločba.

Nato so v ministrskem svetu razprav-
ljali o stavki trboveljskih rudarjev. Po
dosedanjih poročilih, ki jih je prejela
vlada, se lahko sklepa, da ta stavka ni
v prvem redu gospodarskega značaja,
temveč da ima izrazito politično obelež-
je, ker so jo sprožili elementi, pripada-

joči skrajni levid. Vlada je zaradi tega
pooblastila ministra za soc. politiko dr.
Žerjavo, da o priliki svojega bivanja v
Ljubljani poseti rudokop v Trbovljah, da
se tam vsestransko informira in ministr-
skemu svetu potem poda izčrpno poro-
čilo.

Dalje je ministrski svet razpravljaj o
spekulaciji in o nepravilnem skakanju
cen. Razprava se je odgodila, dokler ne
pridejo v Beograd resortni ministri. Vla-
da je sklenila, da se pokličejo v Beo-
grad vsi ministri, tako da bodo 5. ali 6.
septembra mogli prisostvovati seji mini-
strskega sveta, na kateri se bo defini-
tivno sklepalo o tem, kakšne končne ko-
rake je treba storiti proti spekulantom
z življenskimi potrebščinami.

Za zastopnika ministra za zunanje stva-
ri je bil imenovan za časa Ninčičeve od-
sotnosti prometni minister Andrija Sta-
nič.

Konference za ureditev srednje Evrope

AVSTRIJSKI OBISKI.

Berlin, 23. avgusta. (Izv.) Obisk zvez-
nega kancelarja dr. Seipla je danes v
Berlinu končan. Razgovor je imel po-
vsem prijateljski značaj. Politična poga-
janja, ki jih je včeraj pričel tukajšnji
avstrijski poslanik dr. Riedl, so se da-
nes končala. Prisostvovala sta jim oba
finančna ministra in nemški minister za
narodno gospodarstvo. Dr. Seipl je ob-
razložil položaj, ki je nastal vsled ne-
uspeha londonske konference in vse od-
redbe, ki jih je moral v vprašanju kredo-
tov podvzeti, tako posebno oporo pri so-
sednjih državah. Pozneje se je obravna-
valo še nekaj posameznih vprašanj, pri
katerih je nemška vlada pokazala, da
bo šla svojim stiskanim bratom po svo-
jih močeh vedno na pomoč.

Dunaj, 23. avgusta. (Izv.) «Reichs-
post» piše, da bo sledil berlinskemu ob-

isku dr. Seipla kmalu tudi sestanek s
italijanskim zunanjim ministrom dr.
Schanzerjem. V nadaljnjem naglašja, da
ima Italija, ki rabi za Trst zaledja in za
južno Tirolsko dolgotrajnega prijatelj-
stva, mnogo interesa na tem, da se dru-
ži z Avstrijo. O kakih pogodbah je se-
veda še prerano govoriti. Poudarja pa
izrecno, da so govorice vseh, ki nami-
gavajo na združitve z Malo antanto,
brezvestne in neosnovane.

Berlin, 23. avgusta. (Izv.) Italijanski
zunanji minister Schanzer je poslal po
italijanskem poslanstvu zveznemu kan-
celarju dr. Seiplu povabilo, da se seste-
ne z njim v petek 25. avgusta v Veroni.
Dr. Seipel in finančni minister Segur bo-
sta odpotovala danes naravnost v Verono
in se vrnila v nedeljo na Dunaj. Dr. Seipl
je obvestil poslanika na kvirinalu, da ga
pričakuje v Veroni.

Italija stremi za hegemonijo

London, 22. avgusta. (Izv.) «Daily Te-
legraph» poroča, da so londonski politični
in finančni krogi zelo vznemirjeni radi ve-
sti o predstoječem bankrotu Avstrije.
Vest, da bo Avstrija prisiljena, da pusti
državno oblast iz svojih rok je napravila
silnen vtis. Imenovani list naglašja, da ma-
rojo angleški politični krogi računati z iz-
javo Schanzerja na londonski konferenci,
da Italija v tem slučaju ne bo dopustila
priključenia Avstrije k Nemčiji, a še manj
osnovanja podonavske konfederacije, v
kateri bi bila tudi Avstrija. Italijanski
zunanji minister je izjavil ob tej priliki
popolnoma jasno, da bi bila za Avstrijo
edina rešitev v carinski uniji z Italijo,
kateri bi se pridružila tudi Češkoslovaška.

London, 22. avgusta. (Izv.) «Daily Te-
legraph» doznava, da je vprašanje inter-
vencije Italije v avstrijskem vprašanju
postalo zopet aktualno. Ni izključeno, da
bo dobila Italija mandat za saniranje av-

strijskega vprašanja. Ni pa izključeno ni-
ti to, da bi dali zavezniki mandat Češki.

Rim, 23. avgusta. (Izv.) «Il mondo»
piše v članku o pogajanjih Seipl-Jeneš,
da zaleduje Italija z pozornostjo na re-
ševanje češkega ministrskega predsednika.
Izgleda, da pripravljala Mala antanta raz-
delitev Avstrije in da namerava dr. Be-
neš napraviti med Češkoslovaško korid-
or preko Avstrije. Načrt daje Italiji
mного misliti; sledila bo z največjo paz-
ljivostjo nadaljnjemu razvoju.

Rim, 23. avgusta. (Izv.) Vsi listi piše-
jo obširno o dr. Seiplovem potovanju.
«Idea Nazionale» poroča, da je dr. Seipl
sklenil priti v Rim. V nadaljnjem izva-
ja, da se avstrijska kriza ne bo rešila
v Marijanskih Laznih, temveč v Rimu.
Avstriji je treba takoj pomagati, ker so
sicer posledice nedogledne. Problem Av-
strije je postal popolnoma političen.

VZNEMIRJENJE NA DUNAJU.

Dunaj, 23. avgusta. (Izv.) Brezposelní,
ki so pred nekaj dnevi sprejeli vladno re-
šitev glede njihovih podpor, z njo niso
več zadovoljni. Danes dopoldan so se vr-
šila na več kraljih zborovanja brezposel-
nih, po katerih so se zborujoči zbrali in
odšli pred parlament, kamor so si s silo
priporil vstop. Policija jih je le s težavo
izgnala. Pri spopadu jih je bilo nekaj la-
hko ranjenih. Mesto je precej razburjeno,
vse trgovine v notranjosti so zatvorjene.
Popoldne so se razširile razne neverjetne
vesti po mestu, tako posebno, da je bil
vodja socialistov dr. Fritz Adler umorjen.
Vest je bila pozneje uradno od socialistnih
demokratov demantirana.

HINDENBURGOV SPREJEM NA BA- VARSKEM.

Monakovo, 23. avgusta. (Izv.) Hinden-
burg je prispel semkaj in se nastanil pri
bivšem bavarskem ministrskem predse-
dniku von Kahrn. Danes zjutraj so se vr-
šile oficijelne pozdravne svečanosti Hin-
denburg je obiskal bivšega prestolona-
slednika Ruperta in nekaj drugih oseb-
nosti. General Mehl, poveljnik bavarske
milice, ki si jo je Hindenburg v spre-
stvu generala Ludendorffa ogledal, ga
je nagovoril v daljšem govoru, v kate-
rem je poudarjal, da je Hindenburg sim-
bol stare nemške armade, čije tradicije
nadaljuje milica. Nato so se mu na biv-
šem dvornem vrtu poklonila razna pa-
triotična društva, več visokih osebnosti

z bavarsko vlado in ministrskim pred-
sednikom grofom Lerchenfeldom na čelu.
V imenu bavarskih častnikov in kra-
ljeve bavarske armade ga e nagovoril
general Bothmer in končal v nadi, da
bo prišel dan, ko bo en sam klic nazna-
čjal vstajenje Bavarske. Tako se ne-
prestano bodre nemški monarhisti.

REPARACIJSKA POGAJANJA.

Berlin, 23. avgusta. (Izv.) Pogajanja
med nemško vlado in odposlanci repa-
racijske komisije potekajo precej neugodno.
Krog udeležencev oseb je jako majhen in
radi tega se uradna tajnost strogo varu-
je. Vsa poročila torej, ki jih prejemo
o zahtevah reparacijske komisije, so ne-
točna. Dejstvo pa je, da Bradbury in
Mancieer dozdaj nista stavila konkretnih
predlogov in da se o produktivnih obvez-
nostih, ki jih je zahteval francoski mini-
strski predsednik v slučaju moratorija,
dosedaj še ni govorilo.

Odposlanca sta bila danes sprejeta pri
državnem kanclerju in sta razpravljala z
njim nad dve uri. Kakor je položaj teža-
ven, se sme po današnjem sestanku obeh
delegatov z državnim kanclerjem vendar
upati, na bodo pogajanja imela vsaj de-
len uspeh in bodo do sobote končana.

GRŠKO-TURSKA KONFERENCA?

London, 22. avgusta. (Izv.) Reuter po-
roča, da bodo zavezniške vlade izročile
grški in turški vladi poziv na konferenco,
na kateri se bo reševalo definitivno vpra-
šanje bližnjega izтока.

Kraljevska dvojica obišče Masaryka

Praga, 23. avgusta. (Izv.) Jugoslov-
ska kraljevska dvojica bo obiskala v pri-
hodnjih dneh predsednika Masaryka na
gradu Laní ali pa v Pragi. Trenotno se
nahajata kralj in kraljica v Karlovih Va-
rih, kjer nameravata prebiti nekaj dni.
Načelstvo praškega vzorčnega sejma ju
je naprosilo, da bi ga posetila. Mogoče
je, da si ga bosta po obisku pri Masary-
ku ogledala.

Zveza narodov

Beograd, 23. avgusta. (Izv.) Poleg zna-
nih točk dnevnega reda se bo v Zenevi
razpravljalo tudi o ureditvi meje med
Jugoslavijo in Madžarsko in o trajanju
mandata predsednika stalne tehnične ko-
misije za vodna vprašanja. Sklepali bo-
do tudi o vprašanju manjšin v Albaniji.

BOLGARI V ZENEVO, BOLGARI IZ ZENEVE.

Beograd, 23. avgusta. (Izv.) Bolgarska
delegacija na kongresu Zveze narodov
v Zenevi bo obstojala iz sledečih čla-
nov: načelnik ministrski predsednik
Stambulski, dr. Savov, poslanik v Pa-
rizu, dr. Todorov, poslanik v Beogradu
dr. Tančev, poslanik v Londonu dr. Ra-
dev in Nejkov, opolnomočena ministra
in prof. Milev. Delegacija odpotuje v Ze-
nevo dne 30. avgusta.

Žrtve irske držav- ljanske vojne

London, 22. avgusta. (Izv.) «Reuter»
javlja iz Dublina, da je vstaja v Južni Ir-
ski udušena. Vladne čete so zasedle vse
važnejše kraje, ki so se nahajali doslej še
v rokah republikancev. Čete ranjenega De
Valera so pobegnile v največjem neredu.
Redna vojska jih zasleduje.

DE VALERA IN COLLINS MRTVA!

London, 22. avgusta. (Izv.) Reuter po-
roča iz Dublina, da je vodja irskih re-
publikancev in eden najradikalnejših bor-
cev za neodvisnost Irske De Valera pod-
legel ranam, katere je dobil v boju pri
Killernesu.

Dublin, 23. avgusta. (Izv.) Vest, da je
bil vrhovni vodja Ircov Collins ustreljen
je učinkovala strašno. Collins je dospel
v nedeljo v Corka in se je hotel v od-
prtem avtomobilu odpeljati v Macron.
Ko je avto prišel do vhoda v Macron,
je padla nanj salva vstaških krogelj.
Collins in njegovi spremljevalci so od-
govorili z ognjem; bitka je trajala sko-
raj pol ure. Ko so menili, da so se na-
padalci poskrili, je nepričakovan strel
zadel smrtno Collinsa. Živel je le še par
minut in izpregovoril zadnje besede:
«Oprostite jim!» Tudi v Londonu je raz-
burjenje veliko. Lloyd George je poslal
sozhalno brzojavko. Truplo Collinsa bodo
prepeljali s parnikom v Dublin, kjer bo
pokopano na Glacnevinskem pokopali-
šču poleg Griffitha. S smrtjo Collinsa je
nastalo novo važno vprašanje, kdo iz-
med irskih vodij bo nadaljeval boj proti
irskim vstašem z isto energijo.

VZNEMIRJENI MADŽARI.

Budimpešta, 23. avgusta. (Izv.) V od-
boru za zunanje zadeve je danes inter-
peliral več poslancev glede dr. Seiplo-
vega potovanja na Češkoslovaško in na-
meravanjih korakov Male antante. «Az
Ujsag» poroča, da je predsednik grof
Banffy odgovoril na neko interpelacijo,
da mora biti Madžarska za vse slučaje
pripravljena. Takoj, ko je Madžarska
zvedela za potovanje zveznega kancelar-
ja, je zahtevala od avstrijske vlade po-
jasnila. Naglašal je v ogorčenem tonu
agresivnost nasledstvenih držav in pou-
darjal, da stoji Madžarska pred težkimi
skušnjami.

PO ITALIJANSKI STAVKI.

Rim, 23. avgusta. (Izv.) «Tribuna» raz-
glašja sklep disciplinarnega sveta o kaz-
nih uslužbencev, ki so se udeležili zadnje
generalne stavke. Železnica bo odpustila
147 uslužbencev, 476 oseb bo trajno, 55
pa začasno suspendiranih. Pri pošti bo
odtegnjena plača za čas od 1 do 5 dni 82
uradnikom in 750 drugim nameščencom,
napredovanje v višje prejemke za 6 do
9 mesecev pa bo odloženo 110 uradnikom
in 900 drugim nastavljencom.

X. V. RUSKI KONGRES.

Moskva, 22. avgusta. (Izv.) predse-
stvo vseruskega osrednjega izvrševalne-
ga odbeka je sklenilo sklicati 10. vseruski
kongres sovjetov za konec decembra t. l.
Volitve v gubernijske in okrožne sovjet-
e začno dne 15. oktobra, za bolj oddalje-
na ozemlja pa dne 15. septembra. (Te
volitve se bodo vršile po dosedanjem so-
vjetskem sistemu. t. i. z imenovanjem.)

Reparacijsko vprašanje

London, 22. avgusta. (Izv.) «Daily Te-
legraph» javlja, da v dobro informiranih
londonskih političnih krogih mislijo, da
bo še tekom te jeseni prišlo do direktnih
pogajanj med Parizom in Berlinom. Ni
izključeno, da se bo formirala ekono-
mska antanta med Anglijo, Francijo, Nem-
čijo, Italijo, Belgijo in Češkoslovaško
(Malo antanto.)

KONČNA RAZMEJITEV Z RUMUNIJO.

Beograd, 23. avgusta. (Izv.) Danes od-
potuje na svoje mesto razmejitvena ko-
misija za določitev meje med Jugosla-
vijo in Rumunijo.

ZEMLJORADNIKI IN ŽETEV.

Beograd, 23. avgusta. (Izv.) Današnja
«Tribuna» javlja: Predsednik zemljorad-
niškega kluba g. Lazič je v spremstvu
nekaterih zemljoradnikov včeraj posetil
ministra Timotijevića in mu izročil pred-
stavko zemljoradniškega kluba o pomo-
či prebivalstvu zaradi slabe žetve. On
zahteva, da dá vlada takoj na razpolo-
go denar za nabavo živil zemljoradniš-
kim zadruham, ali da se v to svrhu os-
mujejo posebni odbori. Dalje je zahte-
val, da se zagotovijo prometna sredstva
za prevoz živil na določena mesta. Zah-
teval je tudi, da se vsa žetev s sekve-
striranih državnih posestev razdeli med
prebivalstvo.

SAMOPOMOČ MESTA BEOGRADA.

Beograd, 23. avgusta. (Izv.) Prihodnji
teden odpotujeta dva odposlanca mest-
ne občine beogradske v Vojvodino zara-
di nabave živil. Beogradska občina je
resno začela delati na tem, da se beo-
grajskemu prebivalstvu zagotovi hrana
in kurjava preko zime.

Borza

Zagreb, devize: Dunaj 0.925 — 0.975,
Berlin 6.50 — 7, Budimpešta 5.10 — 5.20,
Bukarešt 65 — 70, Milan 375 — 399, Lon-
don 377 — 395, Newyork 82.50 — 84.50,
Praga 265 — 292, Pariz 690 — 692, Švica
1580 — 1650, Varšava 1.125 — 1.20, va-
lute: dolar 82 — 85, avstr. krone 0.11, če-
ške krone 285, funti 375 — 378, lejl 69,
lire 375 — 390.
Trg. obrtna banka 62 — 63.
Brodská banka 82 — 86.50.
Hrvatska eskomptna banka 174
Jadranska banka 420.
Jugoslovenska banka 105 — 106
Ljubljanska kreditna banka 211.
Praštrediona 1114 — 1120.
Rečka pučka banka 140.
Slovenska eskomptna banka 110 — 112.5.
Srpska banka 152 — 152.50.
Goranin 155.
Narodna šumska industrija 100.50 — 101.
Gutman 305.
Slavonija 121 — 124.
Union 600.
Ljubljanske strojne tovarne 202.50.
Trbov. premog. družba 300.

Beograd, devize: Bukarešt 64, Lon-
don 373, Berlin 7, Newyork 83.50, Curih
1555, Praga 270, Pariz 660, Solun 190,
Budimpešta 5.40, Dunaj 0.10, Milan 375.50
lejl 62.25.

Dunaj, devize: Zagreb 225.85 — 226.15,
Beograd 903.40 — 904.60, Berlin 59.85 —
60.15, Budimpešta 47.96 — 48.04, London
358.00 — 358.200, Milan 358.25 — 358.5,
Newyork 79.965 — 80.015, Pariz 6334 —
6340, Praga 2599 — 2601, Sofija 459.50 —
460.50, Varšava 997 — 1003, Curih 15.243
— 15.257, valute: dolarji 79.590 — 79.690,
lejl 429 — 431, nemške marke 60 — 60.50
funti 357.350 — 357.750, franc. franki 6280
— 6290, lire 3553 — 3557, dinarji 898 —
900, poljske marke 996 — 998, lejl 661.50
— 662.50, švic. franki 15.190 — 15.210,
češke krone 2590.50 — 2593.50, madžar-
ske krone 48.29 — 48.31.

Curih, devize: Berlin 0.385, Newyork
524.50, London 23.48, Pariz 41.57, Milan
23.55, Praga 17.90, Budimpešta 0.33, Za-
greb 1.50, Bukarešta 3.12, Varšava 0.065,
Dunaj 0.0075, avstr. žigosane krone 0.07/.

Berlin, devize: Italija 6466.90 —
6483.10, London 6466.90 — 6483.10, New-
york 1438.20 — 1449.80, Pariz 1143.56 —
1164.35, Švica 27.565.50 — 27.634.50, Du-
naj 168 — 172, Praga 5068.65 — 5081.35,
Budimpešta 84.89 — 85.11, Bukarešta 1200,
Zagreb 1500, Sofija 808.95 — 811.05.

Praga, devize: Berlin 195 — 215, Cu-
rih 553.50 — 556.50, Milan 128.25 — 129.75,
Pariz 226.75 — 228.25, London 129.75 —
134.25, Newyork 29.20 — 29.60, Beograd
31.75 — 32.25, Sofija 16.30 — 16.70, Du-
naj 0.0287 — 0.0387, Varšava 0.275 —
0.375, Budimpešta 155 — 165, valute: n.
marke 2.10 — 2.30, švic franki 551.50 —
554.50, lire 127.25 — 128.75, franc. franki
225.75 — 227.25, funti 128.75 — 130.25,
dolarji 29.20 — 29.60, dinarji 31.75 —
32.25, lejl 16.30 — 16.70, avstr. žigosane
krone 0.03 — 0.04, poljske marke 0.273
— 0.375, madž. krone 155 — 165.

Praško časopisje prinaša manifest kralja Aleksandra Sokolstvu in naglašja posebej oni pasus, ki gorovi o bratskem češkoslovaškem Sokolstvu. Veliko veselja je izzvalo v češkoslovaški želja našega kralja, da naj bo Sokolstvo na polju slovenske vzajemnosti vedno prvo na delu. Naš kralj je izrazil češkoslovaškemu poslaniku g. Kalini svoje veliko veselje nad uspehom češkoslovaškega Sokolstva ter želel, da naj med jugoslovanskim in češkoslovaškim Sokolstvom kraljuje vedno iskrena ljubav in bratstvo. G. poslanik Kalina se je kralju zahvalil za njegov manifest, ki ima dalekošežen in velik politični pomen. «Narodni Listy» naglašajo, da znači ta manifest veliko priznanje Sokolstvu in tako krasno demokratično izjavo za češkoslovaško-rusko-jugoslovansko solidarnost, kakršne nismo nikoli niti slišali niti čitali. Ob priliki zadnjega sokolskega zleta v mesecu juniju leta 1920 je tudi predsednik Masaryk sprejel deputacijo Sokolstva ter podal starosti Č. O. S. dr. Scheinerju sledečo izjavo: «Izvršili ste velik del dela na narodnem in političnem polju, nadaljujte tudi v bodočem s svojim delom. Vaš zlet je krasen program za mir in jedinstveno organizacijo celokupnega naroda, vaša disciplina in mehanična, temveč jo vodi ideja sokolska naroda in država.»

Včeraj ob 11.30 je sprejel dr. Ninčič v zunanjem ministrstvu zastopnike tiska, katerim je obrazložil zunanje-politični položaj naše države, kakor je pred njegovim odhodom v Prago. Izjavil je v začetku svojega govora, da je odredil čim pogostejše sestanke z novinarji zato, ker nekateri listi vsled napačnih informacij čisto povsem napačno poročajo o zadevah naše zunanje politike. Ker tudi zunanje-poročevalna služba ni urejena, imajo listi seveda velike težkoče, vendar pa bi se dalo vsemu temu vsaj delno odpraviti s sistemom takšnih informativnih sestankov.

Glede entevjuje v Pragi je podal zunanji minister izjavo, ki je zelo zanimiva. Čeraj smo včeraj poročali med brzojavkami, danes pa podajamo celo vsebino

Na praškem sestanku se mora rešiti vprašanje podaljšanja roka pogodbe iz njenega razširjenja, kakor se je to sklenilo še o priliki poroke kralja Aleksandra v Beogradu, ko smo se sestali: g. Bratianu, Duca, dr. Beneš in jaz. Pri tej priliki smo se sporazumeli, da se bomo redno periodično sestajali brez ozira na to, ali obstajajo vprašanja, katera treba nujno rešiti ali ne, torej ne glede na situacijo.

Naša kraljevina si je z vstopom v Ma-
lo antanto natovorila širšo *evropsko politiko*, to jo
stopila je v sodelovanje v *evropski politiki*,
ki, s čemer je hote zapustila ozke mej
politike pred vojno. Sedaj se v Evropi
vsespšno vpošveta skupine Male antan-
te in v vseh velikih evropskih vprašanjih
se zahteva tudi njeno mišljenje k situaci-
ji. Naši predhodni sestanki v Pragi, Bu-
karešti in Beogradu so nam omogočili
da skupno nastopimo na genovski kon-
ferenci, od katere je imela naša država
precejšnje koristi. Sedaj pa odhajamo, da
se sestanemo v Pragi, da se tam še pri-
sestankom Zveze narodov sporazumemo
o zelo akutnem vprašanju skupnega na-
stopa Male antante v Zvezi narodov.

stopa male antitane v zvezi narasča. Na vseh dosedanjih konferencah se razpravljalo o konsolidaciji evropskega položaja in mi smo pri tem v zvezi s Poljsko pokazali, da imamo svoje skupne točke, radi katerih smo upravičeni ne stopati v svetu kot enota. Zato so nam tudi odlikovali s tem, da se je vsako vr

tudi odlikovali s tem, da se je vsako vprašanje, ki se je tikalo Male antante in garjanje, ki se je tikalo Male antante in garjanje rešitev je ta zahtevala, takoj reši — Te dni sem opazil v različnih naslovih precejšnje zmotne trditve, ki so tikale vprašanju zastopnika Male antante v Zvezi narodov. Ena izmed posledic v Genovi sprejete resolucije bo tudi volitev četvorice takozvanih izvršiteljev članov Zveze narodov. Zame ni dvoma da bo **tudi Mala antanta zastopana v četvorici**, četudi ima v Zvezi narodov nekaj tozadevnih protivnikov. Vprašani

katera vlada v zvezi držav Male antante
bo dala tega člana, je komentiralo časopisje
večinoma precej napačno, ker se trdilo, da je
českoslovaški minister predsednik nasproten temu, da bi bila
ta država tista, ki bi zastopala Malo antanto
v Zvezi narodov. Moram v resnici ljubo izjaviti,
da je dr. Beneš vedno povsem lojalno postal ob takih
prilikah. Ko pridemo v Zenevo in temeljito
preučimo položaj, tedaj bomo odločili, katere
države naj nas skupno zastopajo. Zastopnik
Male antante bo gotovo delal za interese
vseh držav Male antante, pa ne bo že
dravljan katerekoli izmed vseh držav.
Kot primer naj nam služi generalna konferenca
o priliki, ko je nastalo vprašanje, koga naj
Mala antanta imenuje za zastopnika v politični komisiji.
Beneš in jaz sva se takoj sporazumno naj
se imenujeta v to komisijo zastopniki Poljske
in Rumunije, ker sta ti dve državi bili najbolj
zainteresirani v vprašanju, ki so se
tikala delokroga politične komisije. Vse
vesti, ki so razširjale dvom, da bi bila
Mala antanta v politični komisiji generalne
konference nepravilno zastopana, so bile
povsem tendenciozne. Vendar zastopnik
Male antante je bil dolžan postavljati svojo
skupino in je delal po strukcijah vseh
zastopnikov Male antante. Če bi položaj
nanesel, da bi dobila država zastopstvo
v odseku četve

Zveze narodov, tedaj mislim, da ne bo dvomil o svojih nalogah. Izvoljeni član, ki bo tekom štirih let, dokler bo trajal njegov mandat, zastopal Mala antanto in Poljsko, bo koristil poleg svoji državi tudi vsej skupini, nastopal bo izkratka za Malo antanto. Glavno je za nas danes to le: Da pride en zastopnik naše skupine v Zvezo narodov. Zato se bomo morali **bo-ri-tili**, kakaj ta zahteva šteje v Zvezi tudi nekaj protivnikov. — V Pragi se bo raz-širila pogodba in se bo podaljšal njen rok.

V pogodbi se bodo upoštevale vse naše skupne točke. Nikoli nismo imeli razlogov, da bi se pritoževali nad postopanjem dr. Beneša, ki se je v Zvezi izkazal pri vsaki priliki za zelo lojalnega zaveznika. Ko je nastalo vprašanje Balkana, je takoj izjavil, da je treba najprej zaslišati mišljenje naše države. O priliki, ko je zahtevala Bolgarija od njega, naj jej izpolnile vstop v Malo antanto, jej je takoj odgovoril, da naj se najprej obrne na kraljevinu Srbov, Hrvatov in Slovencev. To sem moral posebno naglasiti zato, da naše časopise ne bo napáčno poročalo o zadržanju dr. Beneša napram nam. Kar se tiče drugih vprašanj, naj se dotaknem *Madžarske*. Tudi Madžari so zahtevali vstop v Zvezo narodov. Časopise navadno daje vprašanju odnošaje naše države do Madžarske povsem drugačen značaj, kakršen je v resnici. Faktično gre naša politika glede Madžarske za tem, da se z njo ustvarijo *solidni sosedski odnošaji*, katerim pa so se tuptatim stavile doslej že zapreke. Častniki, katerih je v Madžarski nesorazmerno veliko od zloma sem, rujejo zoper nas, hoteč se tako uveljaviti. Vendar pa mi obmejnih nemirov in izzivanj nikoli nismo vzeli za resne, ker nam male madžarske tolpe niso bile nevarne. Tudi o šponaži se je dosti govorilo. Mi Madžarom radi damo uradno podatke, če hočejo vedeti, koliko imamo vojske in prepričani smo, da bomo potegnili mihi mir na mejl. Prepričan sem, da madžarska vlada absolutno ne namerava izpremeniti mednarodnega položaja napram nam, nasprotno, v uradnih krogih v Budimpešti nam niso tako sovražni, kakor pri ohih nedogovornih organizatorjih.

Z Bolgarsko se še vedijo pogajanja, ker je ta na našo zahtevo po odstranitvi komitašev z meje in po razpustu organizacije, ki komitaše rekrutira, odgo-

vorila s protizahtevu, naj se to vprašanje reši s skupno akcijo naših in bolgarskih obmejnih čet. S tem je Bolgarska pokazala, da ji ni za sporazum s nami, kar želimo mi. Upam, da pa vendar pri nadaljnjih pogajanjih ne bodo nastale pomena vredne komplikacije.

Z Grčijo se naši odnosaji ravno zaradi spora z Bolgarsko postali zadnje čase čim najbolj intimni. Obe državi sta v tej točki navezani druga na drugo, kar bi imelo velik pomen v primeru, če bi bila potrebna skupna akcija napram Bolgarski.

Z Italijo imamo že skleniti sporazum glede šolskih konvencij. Gotovo se bomo sporazumeli z njo tudi v tem vprašanju, saj je prinesel presbiro izjavo italijanskega opravnika, katero je sestavil sam Schanzer in katera trdi, da hoče Italija stroktne izvedbe trianonskega ugovora. Časopisje naj v počasnem poteku tehe pogajanj ne vidi vedno prstov Italije, kar bi ne bilo vedno na mestu. Službena Italija očitvidno išče sporazuma z nami, da bi mogla potem skupno z nami sodelovati v srednjeevropski politiki.

Naši odnošaji do Albanije so kljub neurejenim razmeram na meji dobri sosedski, ker vemo, da nemirov ob meji ne povzroča tiranska vlada».

Na razna vprašanja novinarjev je odgovoril dr. Nišić med drugim tudi, da se bo Mala antanta posvetovala v Pragi tudi o gospodarsko-finančnem stanju Avstro-ogrske, ker vežejo to s Čehoslovasko pogodbe in skupni interes. Izjavil je tudi, da je Poljska s pogodbo vezana na Čehoslovasko in potemtakem tudi s vsemi ostalimi državami Male antante, s katero je v Genovi tudi faktično sodelovala. Dalje je tudi izjavil minister, da se naša država v nobenem primeru in nobeno obvezo ne bo vezala proti Rusiji. Glede odnošajev napram Vatikanu je izjavil, da obstoji vprašanje, ali naj se razširi stari srbski konkordat ali naj se izdela nov, kar bodo odločili strokovnjaki, ki sedaj zasedajo. — Dr. Nišić odpotuje v Prago v četrtek zvečer. Prosil je še zastopnike tiska, naj stvarno poročajo in event. stvarno kritizirajo potek posvetovanj v Pragi. Nato je zaključil sestanek.

novno naglašamo svoje principi-
stališče, ki ga zavzemamo v
mezdnihi sporih: Delavec naj bo
v svoje delo pošteno plačan. Držav-
teres in socialna pravica zahte-
da živi tudi ta važen del naroda
v svojo rodbino človeka dostojno ži-
ve. S tega stališča imamo preso-
jati položaj trboveljskih rudarjev.
Tem gremo tako daleč, da zahte-
mo v ta namen žrtev tudi od osta-
ružbe, ki po zvišanju premogov-
ni ni malo prizadeta. Ako se zvi-
rudarske mezdle samo zato, kar
5. julija predlagala vladna komi-
znaša povišek na leto 80 milio-
kron, katere vsota gre vsa na ra-
industrialnega delavstva, železni-
v in onih konsumentov, ki mora-
kurjavo kupovati premog.

ko o priliki stavke v trboveljske
nogovniku obsojamo brezvest
ične špekulante, ki so pog
ko množico delavstva v nesre
mo to samo zato, ker je na
nost, da brezobzirno razkrink
štenost, s katero so se drznili d
ogi stopiti pred širšo javnost s
zato, da še njo zavedejo v zm
pogibelj.

česar smo že dokazali, da je ostu-
laž, če se naglaša, da dobi tr-
delavci delavce na dan povpreč-
K zaslužka. Ako bi to bilo res,
bi se opravičeno lahko pisal
dzemeljskih okostnjakih». Te-
ni tako. Poleg prostega stano-
premoga in razsvetljave zna-
prečen prejemek že danes 140
dan, čez skoraj 2/3 rudarjev
jema na dan od 150—300 K.
dzemeljskih okostnjakih» pisati
ih razmerah je demagogija naj-
sorta. Pojdite v Trbovlje in
sne oči se lahko prepričate, da
ji, navzlic slabim prejemkom
kemu delu, vendarle še boljše
dajo kot n. pr. železničarji, ali
avni nameščenci. Občleni so
boljše in tudi se v trboveljsk-
irju prodaja toliko dragega alkoh-
t nikjer drugod v Sloveniji. Mo-
konstatacija komu ne bo všeč.
smo zato tu, da povemo čisto
o in ne zato, da varamo rudarje
alo javnost.

Nadalje smo ugotovili, da je glavna nadnega zapisnika dognano, da 1. julija Štefanovič kot »delavski opornik« lahkomiselno in brezvestno bil pogajanja in da zato samo v njegovo bližino okoliščina za pridva, ako niso dobili rudarji žaglastu zadostnih mezd. Značilnost te rudarskih zapeljivcev odkar je 25. julija Štefanovič adni anketi izjavil, da naj se »da sama pogaja s širokimi masami glavarstva«, da od tedaj naprej Štefanovič, niti kdo drugi ni smel biti potrebno, da bi od delodajalcev j. družbe osebo ali pismeno zahteval poboljškov. Šele 16. avgusta 1920 Štefanovič stavil s štiridnevno in rudarskemu glavarstvu torej

drůžbi, ampak državnemu uradu
Ljubljani, ultimatum. Počakal pa
odgovora rudarskega glavarstva,
se je radi nedelje nekoliko zakasni-
lo kratkomało pognal 40.000 članov
rudarskih rodbin na cesto. Škoda,
je ima zato delavstvo, se ceni
okroglo 1½ milijona kron.

S tem pa še ni popolnoma pojasnjena goljufivost cinčnih agitatorjev. Kot eno najkrepkejših argumentov, ki je moralo delavstvo stopiti v stavko, je stavkovni odbor razglasil, da je T. boveljska družba istočasno, ko je dne 29. julija povišala mezo za 20 %, povišala cene v svojem konsumu za 49 %. Vsekako bi bil to zelo, zelo jek dokaz za »podzemeljske okostne ke«. Rekli smo: ako je to res, potem treba družbo eksemplarično pritrditi. Z ozirom na dalekosežnost tude 49 %, smo smatrali za nujno, da bimo avtentične podatke. In glasi: Tudi tu nesramno varanje javnosti. Oklic Štefanoviča je tudi v tej to najostudnejša mistifikacija javnosti. Evo vam!

V konsumu »Trboveljske družbe« prodaja 10 glavnih vsakdanjih tropskih, katerih cena je v kronah 1 kg značala za:

	belo moko	25	25
le	krušno moko	22	23
po-	polentni zdrob	23	23
o	sladkor	70	80
mu	mast	120	140
va-	fizol	15	16
a	ješprenj	22	22
š	sol	16	16
pa	olje	94	94
O	petrolej	22	22

I: tega je razvidno, da se je po-
 žila krušna moka in fižol za 1 K, s-
 kor za 10 K (radi nove trošarine)-
 mast za 20 K. Vse drugo je ostalo
 starih cenah! Ali se ne sramuje Št-
 novič, da z lažjo slepi rudarje in
 nost, ko piše o poviški živil za 49
 Javnost pa iz gorenje tabele tudi
 lahko posname, kakšne ugodnosti
 uživalo trboveljsko delavstvo pri
 kupu živil. Kje dobi danes drug
 vec, kje uradnik za ta denar živ-
 Bela moka stane danes v trgovini
 30 K, krušna moka 28 K, sladkor
 kron, mast 156 K, fižol 18, ješč-
 24 K, olje 104 K in petrolej 24
 ponekod še to ne zadostuje. Po-
 eklatantnih dokazih lažnjivosti in
 poštenja »delavskih voditeljev«,
 potem še kdo verjame, da je sta-
 izbruhnila le radi interesov rudarjev
 njihovih rodbin? Ali ni zato v in-
 vs uglela delavstva samega, da
 vrne na delo ter ee s tem razkri-
 brezvestneži, ki so delavce s sle-
 strovom zavedli v pogubonosno sta-
 Vsa javnost opravičeno zahteva
 na, ravi vlada radikalen konec
 vestnemu komedijantstvu Štefana
 z direktnim sporazumom me-
 darji in družbo brez odloga
 vzpostavi delo v premogovnikih-

Včera se je dopoldne ob 8. uri vršil shod socialnodemokratske stranke. Bil je navaden politični shod. Govorila sta Bernot in Svetek in bljuvala vse čas oge in žveplo proti državi in proti vladi. Stvarnega nista povedala ničesar, zabavljala sta le v svrhu, da s svojo licitacijsko demagoštvu nadkrilita Štefanoviča, kletkalce in Brandnerja. Bernot si je seveda tudi privoščil naš list in se izrazil, da smo pisali »arabsko in bestialno« lažnjivo, češ, res je, da dobivajo delavci le po 70 K dnevno! Bernotu povemo na tem mestu, da je lagal, in ga pozivamo naj nas toži, da mu njegovo laž sodno dokažemo. Rudarji pa naj si zapomnijo, da je Bernot govoril le zato, da je mogel na koncu povedati, da treba prihodnje vrčeti vse volilne kroglice v Bernotov škrlinjo. Prišel je torej v Trbovlje, da izkorišča rudarsko bedo za sebe. Obenem je pa pokazal, da je tudi javnost opasčev človek, ker je hujškal železničarje, naj bili solidarni. Lagal je, da je pokrajinski vladar solidarna s Trboveljsko družbo hujškal, da treba tudi štirinajst tednov vstrajati v stavki. Nazadnje je prodal tiste krvave fraze, kakor jih je slišal v Štefanoviču. Nazadnje je zahteval, da morajo v podjetjih knjige izročiti delavstvu v upogled. Svetek je govoril množično stvarneje, in je pozival na delavsko sozadnost, pa tudi on je hujškal, vendar Bernota ni dosegel. Na shodu je bilo vseh stavkujočih le — tri do štiristo ljudi, skoraj polovica žensk. — Kdor pravi v Trbovljah v stik z delavstvom in se formira pri navadnih udeležencih stavke, da so mnogi treznejši, ko njihovi »voditelji«, ki so si uzurpirali ta naziv. Med seboj si namreč priznavajo, da stavka nespretno organizirana in da zlasti pred izbruhom stavke postopalo rodno ter spravili delavstvo s tem v prijeten položaj napram družbi sami. Tudi po današnjem shodu so mnogi tisti maloštevilnim poslušalcev izjavili, da pričakovali od govornikov vse kaj drugega, da so mesto stvarnih navodil in tistih poročil o izgledu stavke dobili le bavljanje brez vsake vrednosti. Mnogi di izjavljajo, da bi šli na delo, da pa ne upajo radi terorističnega nastopa laskavcev, med katerimi so nekateri plašni. Tudi priznavajo, da hujškači laže svojimi številkami in da imajo resne kampak mnogo več na dan, namreč manj 90, drugi pa 150 - 300 K, le vsa pristavi, da tudi s temi zneski ne more izhajati. Vendar je pa več ko gotovo se povisek doseže le s treznostjo in pojanji, nikdar pa na način Štefanovič-Bernotov in sličnih.

• »Journal des Débats« o kon-
renci v Marijinih Laznih. Pariška
nost z zanimanjem zasleduje konfe-
co Male antante. »Journal des
bats« piše med drugim, da se na
sestanku dovrši sistem držav, ki je
skoro degražen. List pravi, da bo z
ni pogodbi med Jugoslavijo in Ro-
nijo brez dvoma sledila v kratki
tudi pogodba z Rumunijo in da bo
tej konferenci tudi Poljska še bolj
globlila svoje stike z državami
antante. »Journal des Débats«
dalje, da bi bilo zelo ugodno, ako
se k zvezi Male antante priklju-
tudi Avstrija, ker bi na ta način
mogoče paralizirati veliko gibanje
priključitev k Nemčiji. List dalje
vi Male antanto za vzgled Veliki
tanti, ki naj bi tudi sledila pol-
medsebojnega sporazuma in solida-
sti. Končao ugotavlja list, da so
vsa napovedovanja o nespodo-
življenju držav, nastalih na razval-
Avstrije, prazne sanje, kajti dra-
Male antante so pokazale vso
polno življenjsko sposobnost in d-
valje, da so v temeljih zdrave in čv-

+ Orel, ki ni bil «Orel». Pr
«Večerni České Slovo» (narodno
cjalno) z dne 21. t. m. poroča: V
bilo že pisano o zletu Orlov, toda
še še ni omenil vrhunca slavnost
torek se je imel kakor pri pos
rimskega imperatorja povznesti z
tišča k modremu božjemu nebesu
vi orel, ponosen znak, ki si ga je
pirala klerikalna misel. Ljubi
kako lepo je izpustiti takega
kakor simbol in na ta način na
šiti srca pristašev bojujoče se cu
in jih spodbuditi k letu! — Ko
torej v terek na zletišču stvoril
bradljah živa skupina telovadcev
imel z najvišje točke iz srednje
je biti izpuščen živ orel, ki ga je
žal v naročju človeški «orel». I
res, ko je nastopil trenutek mis
zamaknenosti, ki jo je naznanilo
ljenje (kakor vemo, bo tako nazn
tudi sodni dan), je človeški «orel»
gled proti nebu pravega orla, s
brnskega zleta, ki naj bi ponesel
ko, previsoko silo in misel orla.
Ali — za boga, kaj se ni zgodil
vse so mislili prireditelji zleta
lizirali ali vsaj hoteli so mobil
vsa ministrstva in urade, da bi se
posrečilo, toda na nekaj so po
naučiti orla (tega pravega) lete
tako se je zgodilo, da je pišč
katerih gibih padel (v simbol)
gam nekega «orla» v kroju. Ta
bil duhapriroten; zgrabil je pišč
bil ravno velik tisti orel) ter ga
pod suknišč (Bože, kam se da
niti simbol misli, ki hoče zav
nad republiko!) In tako je bilo
vse. Gledalci so lahko zrla v
meriki, da je Bog vzpel orla v n

+ Česki klerikanci v Ameriki med
 vojno in po vojni. «Amer. Narod.
 Združeni Čechoslováci» v Clevelandu
 je priobčilo v českih listih izjavo pod
 naslovom «Ameriški klerikalov a
 čl. revoluce». V njej pobija bahanje
 predsednika Svazu Českých Katolíků,
 duhovnika Straka, ki je trdil na or-
 lovskem zletu v Češ. Budjejevičah, da
 so bili ameriški klerikanci prvi in naj-
 pogumnejši revolucionarji ter da so
 storiли za svobodo domovine v Evropi
 daleko več nego česki svobodomiselci
 in naprednjaki v Ameriki. Ta trditve
 je, kakor dokazuje omenjena izjava,
 predrzna laž. Takoj spočetka vojne,
 torej že leta 1914, so začeli ameriški
 čechoslovski naprednjaki akcijo za
 svobodo domovine; spočetka l. 1915
 so se vršili v Clevelandu shodi ter se
 je nato osnovala organizacija, ki je
 obsegala vse čechoslovške napre-
 dnjake v Ameriki, vsa društva in vse
 stavove. Zaman pa so se trudili, da bi
 pridobili tudi čechoslovške klerikali-
 ce. Šele po preteku treh let so se
 končno klerikanci odločili sodelovati
 pri protiavtstrijski akciji. Več kakor
 tri leta pa niso klerikalni čechoslovski
 čl. prvaki niti s prstom ganili. Šele
 ko je bil že ves čechoslovski narod
 v Ameriki složen z naprednjaki ter so
 čechoslovski klerikanci začeli prestopati
 k naprednjakom, so se klerikalni
 voditelji pridružili revolucionarnemu
 čechoslovskemu gibanju. Storiли so
 to iz golega strahu, da bi ne izgubili
 svoj vpliv in svoje mastne dohodke.
 Ko niso mogli ničesar več izgubiti,
 ker je Amerika že stopila na stran
 Antante, šele tedaj so začeli tudi č-
 škoslovski klerikanci «delati» revolu-
 cijo. Toda resnično delovanje in žrt-
 vovanje, duševno, telesno in gmotno
 so izvrševali še nadalje čechoslovski
 naprednjaki. Zdaj pa so vendarle tako
 nesramni, da pripisujejo sebi največ
 zaslug! Zares, čechoslovski klerikali-
 ci so vredni bratje slovenskih!

so vredni bratca slovenskega.

✶ **Novo sile.** Naprednega človeka vedno veseli, če le sliši v javnosti o kakih novih silah, zlasti če se čuje tudi, kako se udeležujejo. Zadnje čase dela »Jugoslavija« reklamo »nezavisno inteligenco«, ki je zborovala ob Binkošti v Pliđžah, drugi mesec pa se kanj sestati v Zagrebu. Ker se s temi novimi silami dela toliko reklame, treba povedati, da so v družbi večinoma same stare, že obrabljene sile, ki sedaj le še kuhajo jez v domisljivosti, da jih vse prezira, v malimi izjemami vsi ti gospodje ne prestando kandidirajo za veleposlaniška mesta, za kako drugo delo pa se že skoraj ne smatrajo poklicane. Čin bi dosegli karijero, so mnogi pripravljeni vsak hip zatajiti in zapustiti svoje smisliljenike, kakor marsikoga o njih prav nič ne moti, da je kot dozertor zapustil svoji usodi rojake Primorju. Nekateri med njimi pa so že imeli priliko pokazati, ali kaj zna, — toda pokazali do danes niso nobenih praktičnih uspehov.

stavka. Včerajšnji «Slovenski Narod» naznaja svojim bralcem, da je ne resnična vest, da je večina stavkničih iz Trbovelj odšla v tujino. Kako tudi ni res, da imajo rudarji dnevno samo 70 kron. Oboje — pravi «Narod» — da je zabeležil v dobri veri, a se je prepirčal, da so ga v tem ogledu varali. «Slovenski Narod» pravi, da bo, čim se uveri, da igrajo politični stavki glavno vlogo političnih, tedajšavnih motivov, moral korigirati tudi svoje dosedanje stališče napram trboveljski «akciji». — Preobrat v navedenemu «Slov. Naroda» dokazuje, da bila Štefanovičeva akcija prav zvrsto pripravljena, ker sicer bi ne bilo mogoče, da bi ji nasledel tako staro opeviden list.

prejeli niso
+ **Sumljivo veselje.** Naša valuta
stoji slabo, slabše kakor bi z ozirom
na našo gospodarsko moč lahko stala.
To je žalostno, ampak primerjati
slabo stanje našega denarja z stanjem
avstrijskega denarja — tega je zmerno
samo »Slovenec«, ki s peklenskimi
veseljem konstatira vsak padeč
denar na curiški borzi in mu prerokuje
še nadaljnje padanje — po vzoru
avstrijske krone. Ali se veseli »Slovenec«
tega padanja v zavesti uspešne
voj politike blokašev in klerikalcev,
ki so gotovo veliko pripomogli k
mu, da dinar tako slabo stoji? Breda
kaži so že večkrat odkrito priznali,
se tega zavedajo in veselijo, kleriki
ci so pa bolj boječi in konstatirajo
vidnim veseljem samo slabo stanje
valute in s tem veseljem kažejo,
bi jih še bolj veselilo, ko bi naša
Zava — posebno v gospodarski
ozirom padla na nivo — Avstrije, ki
njo stara simpatija.

+ «Batinanj». Na jugoiztoku n
 države se je posebno policija po
 ževala večkrat prav nekulturnih
 to, kdaj se sedaj zabranjene s pose
 ministrskim ukazom. Pamen
 vek bi rekel: Hvala Bogu, napra
 smo korak naprej! Ne tako «Slo
 nec» in «Jugoslavija». Prvi probi
 poročilo o ministrovem razpisu
 naslovom «Batinaški režim proti b
 nauju», kakor bi vlada bila kriva,
 so posamezni brezvestni državni
 gani zlorabljali svoje uradne polo
 «Jugoslavija» mora biti pa, sev
 še «hujša» in napada — Sv. Pet
 lica in dr. Zerjava, češ, da sta
 vpeljala batinanje! Za tako nes
 nost bi poročevalc ne res za
 prav, dobre batine!

Po vsesokolskem zletu.

Pozdrav iz Lužice.

Na naš vsesokolski zlet je prišel tudi zastopnik lužičkih Srbov Herman Sleca. Naš poročevalec ga je obiskal na stanovanju v hotelu „Slon“ in se je mogel natančneje pogovoriti z njim. Herman Sleca je še mlad mož in zato poln navdušenja in načrtov za delo, oziroma za rešitev svojega malega slovanskega naroda. S seboj je prinesel poleg raznih lužičkih in čeških knjig in brošur, iz katerih moremo spoznati zgodovino in razmere tega malega ostanka nekdanjih polabskih Slovanov, tudi priporočilno pismo prof. Muke, ki je sedaj glavni duševni voditelj lužičkih Srbov. V pismu priporoča prof. Muka v češkem jeziku lužičkega odposlanca, potem pa nadaljuje o gornjelužičkem narečju:

«Ni nam mogoče v večjem številu priti pozdravit drage brate na slovanskem jugu in zato smo to nalogo poverili enemu iz nas, ki goreče ljubi svoj mali slovanski narod na severu; on hoče in more vam pojasniti njegovo stanje in razmere, ki se tičejo njegovega življenja.

V bratski ljubezni hiti k vam, sprejmite ga z bratovsko ljubeznijo v svoji krasni, od Boga tako blagoslovljeni zemlji. Slava dragi, bratski Jugoslaviji.»

V. Budyšin, dne 18. julija 1922.

Profesor dr. Arnošt Muka.

Budyšin je glavno mesto gornjelužičkih Srbov. Nemško se imenuje Bautzen in ima okoli 40.000 prebivalcev. Mesto je po večini nemško, v okolici pa stanujejo lužički Srbi. Lužičkih Srbov je okoli 150.000 in govorijo slovansko narečje, ki je nekak prehod med češčino in poljščino. Žive severno od češke meje, deloma na Saškem, deloma v Prusiji in so popolnoma osamljen otok v nemškem morju. Na jugu so jim najbližji Čehi, ki se mnogo brigajo za njih usodo. Na severu segajo dolnjelužičke vasi ob Sprevi skoraj tja do Berlina. Ločeni so po veri v protestante in katolike, pišejo v dveh narečjih, gornje in dolnjelužičko narečje, in v dveh pisavah z latinskimi in nemškimi črkami. Narod je ohranil še lepe svoje narodne noše in živi po deželi izven mest, ki so vsa pomemena. Večina ma so poljedelci. Njih poljaj je obupen.

Lužički gost Herman Sleca nas je hotel „koliko seznaniti s svojim narodom, zato je prinesel s seboj razne publikacije, razglednice, zemljevide, letake itd., iz katerih je v malem paviljonu na slavnostnem prostoru napravil malo razstavo. Zlat, da občinstvo prej na to ni bilo opozorjeno in tako je v splošnem navalu le malokdo opazil te stvari, ki so bile tudi naprodaj. V hrvaško pisanem letaku, ki je bil občinstvu brezplačno na razpolago, čitamo med drugim sledeče:

Ze od prvega začetka vidimo lužičke Srbe v krutem boju z Nemci. S Čehi in Slovenci so tvorili prvo slovansko državo Samovo. V XI. stoletju sta pripadli obe Lužici češki državi, od katere sta bili odtrgani po nesrečni belogorski bitki (1635). Pod vplivom reformacije se je začela književnost pri lužičkih Srbih (1648). Od leta 1635. se je saska vlada trudila, da bi zatrla ta narod. Od dunajskega kongresa (1815) je bil ta mali narod razdeljen med Sasko in Prusijo. Le pomemiti se ni dal. Prišlo je narodno prebujenje. V začetku XIX. stoletja se pojavi prvi veliki pesnik Handrij Zejler (sočubnik našega Prešerna), na katerega je mnogo vplival jugoslovanski pesnik Milutinović. Začela so se narodna dru-

štva, časopisi (do svetovne vojne jih je bilo 21) in gospodarska organizacija. Zemlja je bogata na žitu in gozdovih, na severu pa je v Sprevi in po „Blotih“ (Blatih) mnogo rib. Od leta 1848. se je smelo v šoli učiti čitanje in verouk po lužičko, druge je bilo vse nemško. Srednje šole Nemci niso dovolili in so preganjali narodne učitelje (na isti način, kakor pri nas na Koroškem).

V tej dobi je postal narodni voditelj Lužičanov Arnošt Smoler, z njim se je boril M. Hornik in za njima je prišel narodni pesnik Jan Čišniški (soroden S. Jenku). Tako so živeli in živetarili lužički Srbi do svetovne vojne. Ko je začela padati nemška sila, so si med vojno 13. novembra 1918. ustanovili „Narodni odbor“ pod predsedstvom A. Barta. Dne 1. januarja 1919. so Lužičani v „Narodnem odboru“ zahtevali svojo državo. Bart je šel v Pariz na konferenco, kjer se je dr. Beneš energično zavzel za njih rešitev. Toda antanta ni priznala njih zahtev. Bart se je vrnil domov in je bil obsojen na tri leta ječe. Obsojenih je bilo še mnogo drugih narodnih mož.

Ko so Nemci videli, da se antanta nad tem ne vzmira, so začeli še bolj pritiskati na ubogi narod. Danes nimajo Lužičani niti ene ljudske šole. Na papirju imajo sicer dovoljenje, da se sme tri ure na teden čitati tudi v šoli po lužičko, a to je odvisno od učitelja, ki so po večini Nemci. Ker se v šoli učijo mladina le nemških črk, tiskajo z njimi tudi svoje knjige, da bi narod lažje čital. V Budyšinu imajo svoj „Narodni dom“, svojo tiskarno, dnevnik „Serbske novine“ („Matice serbsko“) in tudi Sokola, ki je bil ustanovljen leta 1919. Do sedaj je četvero malih sokolskih društev (Budyšin in okolica), ki jih je ustanovil naš gost H. Sleca.

Letak konča z besedami:

«Danes se obračam v razočaranem in strašnem boju za obstanek k svobodnim našim bratom, posebno k vam, Jugoslavanom, za pomoč, da na noben način ne dovolite, da bi izumrl zadnji ostanek nekdanjega velikega in slavnega polabskega Slovanstva, ki je že dolgo tako osamljen in prepuščen sam sebi v germanškem morju. Ko je solnce svobode zasijalo že vsem drugim slovanskim narodom, da so mogli prevzeti svojo usodo v lastne roke, bi bila gotovo sramota vsega Slovanstva, ako bi brezčutno in brez dela gledali naš usodni in obupni boj.

Sveta dolžnost vseh svobodnih Slovanov je, da prihite na pomoč svojemu najmanjšemu bratu Lužičanu — prej nego bo prepozno. Lužičko-srb. Sokolstvo.»

To je bil pozdrav iz Lužice v teh naših sokolskih dneh. Kako bomo nazaj odgovorili? Ali je sploh mogoče odgovoriti, ki bi bil obenem pomoč? To je vprašanje. Leta 1697. je prišel Peter Veliki, ruski car, v Draždane in to priliklo je porabil Mihael Brancel, prevajalec sv. pisma, da je stopil pred navzočega carja, izročil mu je svoje tri knjige in ga opozoril, da prebivajo tu blizu ostanki starega slovanskega naroda, ki naj se car zanj zavzame. Peter Veliki, ki je v svoji dalekovidnosti položil svoje trdo pest na Črno goro (1711), ni smatral za važno, da bi pomagal Lužičanom. Saj to ni bilo ni ti mogoče. Danes ni več slovanskega carja, ki bi mogel ukazovati Nemcem, naj priznajo izumirajočemu narodu. Ni v prejšnjih časih za Lužičane nismo mogli ničesar storiti. In kaj moremo storiti sedaj? Lužičani so danes v istem obsojenju kakor koroški Slovenci. Saj jih je tudi le par desetisoč več. Lužičan Jan Skala je napisal zadnjič v „B. Z. am

Abend« članek, v katerem kaže na barbarstvo kulturnega naroda, ako bo nasilno uničen narod, ki bi ga bilo treba ohraniti že zaradi zgodovinske zanimivosti. Kaj ima od tega 80 milijonski narod, če zatre življenje 100.000 ljudi, ki mu ne morejo biti nevarni in hočejo rešiti le svoj jezik in običaje? To je res, toda sila življenja gre preko pomislekov. Lužičani se zavedajo svoje narodnosti in to, da so se ohranili toliko let, priča o žilavosti njihovega plemena. Moderna civilizacija pa je malim narodom nevarnejša nego stari časi.

G. Sleca nam je pravil mnogo zanimivega o razmerah. Ko bi bile narodne šole, bi se mogli Lužičani še dolgo ohraniti. Narodno in prosvetno delo je tam težje, ker ni sredstev. Trgovski stan je po mestih nemški. Vkljub temu se je v zadnjem času nar. gosp. organizacija nekoliko okrepila. Največ so doslej za Lužičane storili Čehi. Lansko leto so priredili Lužičani v Pragi koncert in so bili sprejeti pri predsedniku Masaryku. Ko je bil

v Pragi naš vojni minister Hadžić, se mu je poklonila tudi lužička delegacija. Zanimanje za Lužičane je vzbudil posebno češki pesnik in urednik „Slov. pregleda“ Adolf Černy, ki je prevedel nekaj lužičkih del v češčino. V zadnjem času je skrbel za zvezo med Lužičani in Slovani marijavi prof. Páta. Ker ni narodnih šol, bi bilo treba v Lužici vzdrževati lastno šole — in za te bi bilo treba pomoči od zunaj.

Pozdravili smo z veseljem lužičkega gosta na naših sokolskih slavnostih. Odsel je preko Zagreba na pot po Jugoslaviji, da spozna našo domovino. Tudi del našega naroda trpi isto usodo z Lužičani. Mi smo srečnejši, ker ločl nas sama meja in živimo po večini v svoji državi, oni pa so odrezani od ostalega slovanstva. Ako bi ne bilo tega, bi bili najbrž prideljeni k češkoslovaški republiki in bi bil rešen. Sedaj pa bo trajal njih boj še dolgo, naša dolžnost pa bo, da ne pozabimo nanje.

Politični odmevi.

O vrednosti rusko-nemške zveze.

Z nekaterih strani se zadnji čas mnogo pričakuje od zveze med Nemčijo in Rusijo. Na eni strani se čupa, da bo ta zveza podrla sedanjo konstelacijo v Evropi in z njo združene mirovne pogodbe, na drugi strani vlada vzpičjo tega strah.

Pustimo za enkrat v nemar vprašanje, kako se bo uveljavilo gospodarsko sodelovanje med Rusijo in Nemčijo in omejimo se na politično stran. Ali moremo gledati v tej zvezi trajnejši pojav in pričakovati od njega učinkovitejšie posledice? Ali je to onaj zmag, ki bo razdril zgradbo povojne srednje in zapadne Evrope?

Gotovo je, da bi morala Nemčija nastopati napadalno, ako bi hotela zrušiti sedanji evropski red. Ona rabi tedaj tako močno Rusijo, da bo nastopila istotako napadalno, v smeri proti vzhodnim nemškim sosedom. V tem oziru prihaja v poštev pred vsem Poljska, za njo pa vse one nove in povečane države srednje Evrope, ki onemogočajo direktno zvezo med Berlinom in Moskvo.

Za tako nalogo je Rusija danes brezdvomno nesposobna. Saj jo je že Poljska premogla in jo prisilila k težkim pogojem riškega mira. Od takrat se je stanje v Rusiji še bistveno poslabšalo in nesporno je moskovskim komisarjem za dogleden čas onemogočeno, uspeti z ofenzivnimi vojnami proti zapadu. Stanje ruskih prometnih sredstev, zlasti železnice, ruske industrije, prehrane itd., vse to uvršča današnjo Rusijo v vrsto državnih kolosov brez moči, kakor jih poznamo v več primerih iz najnovejše zgodovine.

Ako torej danes Nemčija iz svoje lastne moči ne more premagati svojih nasprotnikov, — z rusko jih tudi ne bo.

Nastane pa vprašanje, če velja taka konstatacija tudi za bližnjo bodočnost. Mnoge vesti trdijo, da sta dogovorili berlinska in moskovska vlada natančen program, kako naj se obnovi gospodarski ustroj Rusije, — ravno v svrhu čim večje vojne sposobnosti. Recimo, da se Nemcem izvrševanje njihovega načrta ne bi preprečilo z druge strani; toda dvomiti je, da bi se mogla Rusija v doglednem času do tolike mere restavrirati, kakor je potrebno v spredaj označene svrhe. Izvedenci in oživi trdijo, da so potrebna mnoga leta, če ne celo desetletja, predno bo Rusija v gospodarskem oziru zopet na oni stopnji, ko pred vojno. Zlasti ne more moskovska vlada misliti na vojne uspehe, dokler

njen železniški aparat ne bo funkcionalno brezhibno. Konkretno bi si morali tedaj najprej odgovoriti na vprašanje, v kolikem času se more posrečiti Nemčiji popolna gospodarska obnova Rusije.

V zvezi s tem je treba razjasniti tudi v popolnoma negotovi politični ruski situaciji. Ali se bo boljševiški sistem držal tako dolgo, da ga bo oborožila in gospodarsko utrdila Nemčija. Politična zgodovina Evrope tekom zadnjih sto let je pokazala, da se v civilizirani moderni državi noben absolutizem ne more držati dolgo, gotovo pa ne trajno; vsakega je še vršel notranji razkol, gnan po modernih načelih političnega demokratizma. Nimamo nobenih znakov, da se v Rusiji ta sociološki zakon ne bo istotako uveljavil. Ko pa pridejo do veljave in do soodločanja ter odločilnega vpliva

drugi sloji ruskega naroda, kdo ve, v kakli smeri se bo gibal tedaj ruska vnanja politika. Sodimo, da par germanofilskih monarhistov še ne garantira nemške orientacije prenovljene Rusije.

Se nečesa ne pozabimo. Nemci so pokazali med vojno svoje protiruske imperijalistične cilje v tako jarki luži, da mora zveza z Nemčijo Ruso navdajati vedno z največjo opreznostjo. Kajti, ako bi se Berlinu posrečilo obnoviti predvojno premoč in poraziti zapadno Evropo, bi mogla lepega dne obračunati tudi z Rusijo — po znanem medvojnem konceptu. Saj nam Napoleonova doba kaže najlepši primer take univerzalne politike.

Prekrepka obnova Nemčije tedaj tudi Rusom, pa bodisi boljševiškim kot eventualno monarhističnim, ne bo nikdar po godu. Tudi oni bodo imeli raje tako razvrščeno razmerje sil, da bodo sami čim več pomenili.

In v taki konstelaciji čaka Rusijo največ uspehov. Izrablja velika evropska nasprotja, bo lahko zopet dosegla svoje predrevolucijske meje vsaj na onih mestih, kjer ima opraviti s slabšimi sosedmi, bivšimi podložniki. Hkrati pa bo v nezaupanju do Nemčije brez dvoma skušala imeti na svoji strani tudi take države, ki bi ji služili kot nekaj obrambni tidi napram prepohipni Nemčiji. Med take države pa spada gotovo tudi naša kraljevina. Zdi se nam tedaj, da v bodoče Jugoslavija nikakor ne bo taka koquantitè négligeable, kakor se mnogo krat bere v naših opozicijskih listih.

Naš čas kaže čudno nagnjenje, da rad vse prepušča enostavnim velikim političnim konstrukcijam, seveda dozdevnim. — Najprej Wilson in samoodločba narodov, nato razočaranje in pretinja z boljševiško evropsko — invazijo, naposled — parkelj rusko-nemške zveze. Se vselej se je tako enostavno pričakovanje izjalovilo, tudi to pot se bo. Politični razvoj je mnogo bolj kompliciran, nego se običajno misli in pričakuje.

Kulturni pregled

Dnevnik o Črnojeviću.

(1914.—1918.)

Pazite! To ni dnevnik Črnojevića, ampak dnevnik, ki ga je o njem napisal mladi arbski pisatelj Miloš Crnjanski, Banačin.*

Kdo je ta Črnojević, ki bi ga mogli pisati tudi Črnojević? Jugoslovanski zgodovinar vam brž odgovori: Črnojević so bili vladarji v južni Crni gori v 15. stoletju; zapuste kršćanstvo in stopijo pod polumesec carja carigradskega. Lepa in posebno dolga je narodna pesem o očetu Ivu in sinu Maksimu Črnojeviću, ki sta bila kriva, da so se junaki od Zete, Skadra in Bara v divji bitki na obali morskli poklali...

Čitajte knjigo Crnjanskega in ne boste našli v njej niti sledu tem zgodovinskim Črnojevićem. Samo enkrat se Črnojević sploh omenja; pisatelju se je sanjalo o nekem Dalmatincu, bivšem mornarskem častniku, sedaj razcapanem človeku, ki je imel zveze z moskovskimi študenti, sinu drvarja Egena Črnojevića, o človeku, ki je ljubil barve neba in rastline. To je popolnoma drugačen Črnojević nego so bili oni stari gospodarji Črne gore.

Crnjanski nam podaja v tej knjigi faktično svoj lastni dnevnik, in to dnevnik od sarajevskega Vidovega dne leta

* Roman. Beograd 1921., izdanje avstroslovenske knjižarnice M. J. Stefanovića i druga. (Biblioteka Albatros.) Str. 122. Cena 8 Din.

1914. do pod konec vojne. V tem svojem dnevniku nam prvi:

Na Vidov dan sem šel na Dunaju v malo pravoslavno cerkev. Drugega dne so lepe Bosanke potovale z Dunaja ter grdile ubijalce, pokvarjenega gimnazista. Julija meseca so se že tresli varadinški mostovi od maršbataljonov in v cerkvi je vladala slavil vernost cesarja. Topovi grme; nekdo slavi rojstni dan (18. avgusta). Kako sem se rodil jaz? Vkopali smo se proti Rusom v rove pri Zlati Lipi v Galiciji. Ljubim Poljakinju.

Leta 1917. doma v Banatu; tete me hočejo oženiti. Oh, kako me vabijo poverske in trgovske hiše!

V bolnici sem v Krakovu; kašljam; led mi devajo na prsi. Pravijo: led in zvezde ti ozdravljaj pljuča. Čitajo, kako so se Srbi umaknili skozi Albanijo in kako so hrvatske čete prve prešle mejo. Odidem iz Krakova. Odpeljem se proti Adriji.

Na italijanski fronti imamo veliko svečanost pred ofenzivo: sam general pride. Doli se vidi Trst. Sročil sem moral poročati o duhu, ki vlada v diviziji; javil sem: ne narodnost, ampak katastrofa rodine; za leto dni bo revolucija.

Pridem domov; pišem pisma mrličem in čujem o krvavih petrogradskih ulicah. Agamemnon se izprehaja po svojem domačem kraju. Oh, kako mi je žal onih tam preko, ki se bore za nas, za pokopališče, pokopališče!

Hiše so nam polne malih Bosancev, gladnih sirot, kakaj jugoslovenstvo je v modi. Rad imam svoje dede, zakaj oni

Velika drama človeštva.

(Epizode iz ruske revolucije.)

Kijev 1917. leta.

Pal je „samoderžec“ velike Rusije, Nikolaj II., žalostna lutka v rokah hinavske, zahrbtnje dvorne kamarile, ki jo je vodil kretén-orjak: „veliki prerok“ Rasputin. Pal je car, na njegovo mesto je vstal Kerenski. Advokat je postal vojni minister, minister mornarice in vrhovni poveljnik ruske armade.

Karakteristika Kerenskega dobe: V Petrogradu, na Nevskem prospektu (glavna ulica), koder vozi električna železnica na Nikolajevski kolodvor, je sedel človek zreli največjeja prometa na elektroželezniški progo. Pridrda elektroželezniški voz. Konduktur ustavlja, prosi človeka za božjo voljo, naj se umakne s proge. Človek pa mu odgovarja kratko in jasno: „Nočem!“ Ljudje, ki hite na kolodvor, postajajo nervozni. Drug za drugim zapuščajo voz, zbirajo se okrog človeka s fiksno idejo, prosijo ga za božjo voljo, naj jim dovoli, da se vozijo dalje, da ne zamude vlaka. Odgovor je zopet jase in kratek: „Nočem!“

Pridrči drugi voz, konduktur ustavlja, ljudje zapuščajo voz zbirajo se okrog človeka s fiksno idejo, prosijo, vse zaman. Nočem! Voz tretji, četrti, peti voz — isto. Človek s fiksno idejo sedi in se kratkoma leče umakniti. Zbrala se je ogromna množica naroda, začela so se posvetovanja, debate, predlogi, prepri, prošnje, pa vse nič ne pomaga. Človek s fiksno idejo sedi in izhoda ni.

Nedotakljivost individuma ščiti človeka s fiksno idejo pred vznemirjeno mno-

žico! Iskali so, iskali izhoda iz kritičnega položaja, pa so ga našli. Vzpel se le mož na streho prvega voza in je predložil množici poslali deputacijo k velikemu tribunu Kerenskemu in prositi ga, naj jih reši iz tega strašnega položaja. Predlog je bil z gromovitim „ura“ enoglasno sprejet. Deputacija je odšla. Vznemirjena množica se je oklenila misli kot poplajajoči se slame in čakala. In že je prihitel na avtomobilu veliki tribun. Kot bujen vrelec padajo njegove besede med razburjeno množico, padajo na trdo glavo človeka s fiksno idejo, ki sedi in se ne gane. Tribun ga prepričuje, da njegova trdovratnost ni v interesu velike ruske revolucije, da se oviranje prometa ne sklada z napredkom mlade republike, da njegovo postopanje ne odgovarja načelom svobode. Tribun je završil svoj silni govor. Razburjena množica molči kot grob. Vse napeto pričakuje magičnega efekta njegovega govora. Človek s fiksno idejo pa sedi in se ne gane. Dvignil je glavo, pogledal je tribunu v razpaljeno lice: „Nočem!“

Tribun je povesil glavo, množica je obupana. Priblizuje se kmet. Okorno stopa, začudeno ogleduje obupano množico. Priblizal se je. Radovednost ga je premagala. Vprašuje, kaj se je zgodilo. Sto glasov mu odgovori kot bučec kor. Kmet kima in izjavlja, da so vsi, ki stoje okrog človeka s fiksno idejo, osli, največji osel pa je tribun, ki je povesil glavo. Množica napeto sluša. Kmet govori: „Stojte tu, debatirajte, posvetujte se in pripravite; poslušate tribuna, ki mlati prazno slamo, medtem pa bi bili že lahko desetkrat na kolodvoru. Položili bi progo do stranske ulice, na njej sedi človek

na Nevskem in uživa svobodo!“ Gromoviti ura je bil odgovor razburjene množice. Položili so progo po stranski ulici in promet je bil rešen. Malo dalje, pa nič ne de.

Anekdota — karakteristika vlade Kerenskega. Medtem ko je kipele v srcu Rusije, sta snovali dve tajni sili v Kijevu svoje krvave načrte. Zbrali so svoje moči boljševiki, ko so čuli, da njih bratje v Petrogradu in Moskvi rušijo poslednje barikade tribuna-človeka, črpali so te moči iz mestnega delavstva. Zbrali so svoje moči Ukrajinci — samostojci, ko so čuli, da se majo centralna vlada Kerenskega v Petrogradu. Črpali so te moči iz ukrajinskega vojaštva, ki je drvele iz Galicije, Bukovine, Belorusije in Severne Rusije domov. In te dve sili, različni v svojih principih kot severni in južni tečaj, sta si segli v roko, da uničita tretjo silo, vlado Kerenskega. Zapele so strojne puške, zalesketali so se bajoneti v jesenskem solcu in sto in sto mladih življenj je palo na žrtvini nacionalizma. Tri dni so pele strojne puške snarno pesem, tri dni je tekla po ulicah Kijeva kri, in pala je tretja sila, v Kijevu sta zavladala komunizem in nacionalizem kot dva brata.

Centralna Rada, organ vlade Ukrajincev-samostojnežev in Sovjet delavskih, kmečkih in vojaških deputatov organ boljševikov, sta zavladala obem na Ukrajini.

Jasno, da te dve sili, kot sem že omenil, popolnoma nasprotni v svojih načelih, nista mogli iti paralelno pot, moralo je priti med njimi prel ali slej do krvave konflikta. Neko noč so obkolile ukrajinske čete palačo, sedež boljševiške vlade. In zopet je tekla kri. Sovjet je bil

likvidiran, ni pa še bila likvidirana ideja, ki ga je rodila. Ta ideja je šla v podzemlje okrvavljene palače, šla je v podzemlje tovarne in delavske hiše in je tam šepetala in zbirala nove moči.

Centralna Rada z Gruševskim na čelu se ni opirala niti na inteligenco niti na nared. Inteligenca centra Ukrajine Kijeva je večinoma velikoruska in ukrajinskega jezika sploh ne zna. Ni čudno, da so ti ljudje pogledali debelo, ko je bil kar naenkrat upeljan uradni jezik ukrajinski. Nared pa, ki mu je sicer ševčenke vse življenje cepil sovraštvo do „moskalov“ t. j. Velikorusov, je bil v času vojne že pozabil na to vcepljeno sovraštvo. Tako se je zgodilo, da so zopet zapele strojne puške svojo krvavo pesem, ideja, ki je ticala v podzemlju, je vrgla svojo jezo na ulice Kijeva. Tri dni so pele strojne puške, tri dni je tekla kri po ulicah. Toda sila, ki je planila na ulice iz podzemlja, je bila preslaba; ukrajinski kozaki so potisnili boljševike do kolodvorov. Potreben je bil le še poslednji udar in pala bi bila boljševiška moč.

Medtem pa se je dvigala od Poltave proti Kijevu rdeča gardija Muravjova. Ze so oslabevale strojne puške boljševikov, že so triumfirali Ukrajinci, ko je zagrmelo dvanajst težkih topov rdeče gardije Muravjova iz Darnice (prva postaja na levem bregu Dnepra od Kijeva); dvanajst težkih granat je usekalo v mesto in začel se je boj za življenje in smrt.

Triumf Ukrajincev se je spremenil v nepopisen strah. Začel se je artilerijski duel, ki je trajal tri dni. Strašno je bilo grmenje topov, ki je ležal na zemljo mrak. Odlomki granat so švigali kot je-

kleni duhovi po ulicah, sekali so stene, okna in strehe ter ubijali so ljudi. Pred „Zlatimi vrati“ sredi mesta je stala štirinadstropna hiša. Usekalo je vanjo trideset granat in ostala je ena stena. Stanovanci pa so sedeli tri dni v podzemlju brez vode.

Tretji dan ponoči se je odigrala na Kreščatiku (glavni ulici) krvava drama. Rdeča gardija je ponoči zasedla vzhodni del mesta, predrla je kozaki kordon in stopila na glavno ulico. Topovi so bili postavljeni z obeh strani. Zaživljale so karteče, zažvenketala so okna, tisoč ljudi-zveri je planilo iz temne noči in se je vrglo na drugih tisoč zver. Jutro. Zver, ki so se napile ponoči krvi, so blodile kot lačne hijene po ulicah. Tristo mladih žrtev so pokosile strojne puške v mestnem parku prvi dan. Bilo jih je med njimi mnogo, ki so izgubili življenje samo zato, ker so bili burjujsko oblečeni.

Veliki triumfator Muravjov pa je sedel v palači in koval načrte. Deset milijonov v zlatu je zahteval od mesta kot odškodnino za preloži kri. V štirindvajsetih urah jih je dobil. Deset milijonov iz Kijeva in petmest iz Odese je izginilo v globokih žepih triumfatorja in njegovih pomočnikov.

Moža so pozneje ustrelili v Simbirsku sami boljševiki.

Premagana in obupana Centralna Rada je bežala iz Kijeva in našla zavetja pri nemški armadi. Kjer se prepirata dva, tretji dobiček lama. Brez velikih žrtev je zasedla začetkom leta 1918. nemška armada vso Ukrajino do Harkova in Rostova na Donu. Rdeča gardija je bežala kot jata preplašenih vran pred vestjo, da prihaja nemška armada.

Ali ste že čitali novo številko „NJIVE“?

so znali ubijati... Ako umrem, bom sadnikar pogledal nebo, uteho svojo, in smehljaj se bom. —

Torej: umor sarajevski, maršbataljoni, jarki na ruski in italijanski fronti, bolnice na Poljskem in poljske ljubice, pisateljev domači kraj v Banatu, to so vnanja oporišča v čitanju dnevnika. Vmes pa piscu dnevnika poleti spomin v Banat k materi, ki je rada ležala med rumunskimi oficirji, ali med sušičave dunajske študente, ki so imeli dolgo lase in govorili — se celo veterinarji — o Rusiji in umetnosti, ali med poljske, druge slovanske in čifutske študente v Heidelbergu, ki so ugibali, da morda nekoč vse izgine v umetnosti, katera ne poreče niti, kaj hoče, niti kaj pomeni ono, kar pravi.

Pisec dnevnika je jetičen; strastneje ljubijo ženske njega nego on njih; on ljubi le barve neba in rastlin in vonjave pokopališča v Splitu. Jetični mu je duša; pravi: „Jesen in življenje brez smisla; vpraša: Greh, življenje, kaj je to? kaj je zakon, kaj red? Motni pojmi. Edina istina je ubijanje.“

Od začetka boš čital knjigo brez interesa; zdi se ti, da je to neslan dnevnik jetičnega pesimista, slovanskega študenta vojaka. Toda v drugi polovici te stvar zavzame; tam ti izgine jetični pisec in opaziš — Čarnojević, one, ki se pobijejo na obali, ki ubijajo, ker samo ubijanje ljubijo.

In kdo so ti Čarnojevići? Ali Jugoslovenci ali Slovenci ali človeštvo vobče? Ne zveš tega v tej knjigi! Le misli si in domišljaj odgovori! Vsekakor je tudi pisec sam Čarnojević; zakaj „nekdanj je hotel biti kipar in mislil je, da je raj, govoriti grški, a danes je željan le ubijati, le ubijati in še pred smrtjo klikne: „O, da še imam moč, koga ubiti!“

Tako je razvila Čarnojevićeva vojna do leta 1918. Zene so v Banatu plačevale žandarje z žitom, svoje ljubčke z mastjo, a ko so se jim vrnilo, so jih poklale. In o možeh na fronti je oficir ročal komandantu: „Za rodbino je nastopila katastrofa, zato bo v letu dni revolucija.“

Taki smo se približali nacionalni svobodi. „Ni treba, da vstanemo,“ čitamo v dnevniku, „mi nismo za življenje, mi smo za smrt,“ namreč sedanja vojna generacija, zato je le obžalovati „one preko“ (pač preko Save in Donave), srbsko vojsko, da se bori za nas, ki smo — pokopališče...

Ne, ne, gospod Črnjanski; niso samo grobovi; tudi vrtni so in v teh vrtnih hočem vzgojiti z marljivim delom pod solncem krepkih misli in toplih čustev dobre plodove. Naš Čarnojević Ivo je šel za svojega sina po nevosto daleč preko morja, šel je po Jugoslavijo in se vrnil z njo; za to nevosto se bijemo, a vsi ne bomo padli... Dr. Fr. I. epizoda.

ložili na vozove ter ponoči pripeljali v Rim. Ko so se muzikanti iz svoje pijanosti prebudili, so Rimljani izkoristili njihovega mačka ter jih pomirili s tem, da so jim vrnilo stare privilegije.

Prepoved muzike in plesa se je torej zaključila z najhujšo blamažo Apija Klavdija. Muzikanti so zmagali na vsi fronti. Ponižan je bil senat, zopet so se smele vsakega 13. junija na Kapitolu v Jupitrovem templju vršiti objestne krokarije in zopet so bili dovoljeni sprevodi po Rimu z maskami in vsemi nesposobnostmi. Zakaj vedno šaljivi godci ne trpe s seboj počenjati nikake šale. Že 300 let pred Kristom so bili godci gospodje, ki so jim morali ukloniti celo najvišja državna oblast. Celotno vsega močnega Apij Klavdij je moral lepo molčati in svojo prepoved preklicati, kajti brez godbe pač ni življenja, ni niti zabave niti slovesnega pogreba. Ga ni, ga ni bilo in ga ne bo.

Proti Apiju Klavdiju, ki gotovo ni bil muzikalec, ni ljubil lepih žensk in veselih plesov, pa naj navedem še klasičnejšo pričo: kralja Davida, svetnika, čeprav je imel več žen in ljubice ter tik pred smrtjo še prav mlado dečlico, Abisago Sunamjanko! Kralj David, svetnik, je zelo rad pil in pel, mnogo ljubil, mnogo muzical in plesal. In otrok je imel obilo, zakonskih in nezakonskih. Bog ga je vendarle prav posebno ljubil in odlikoval pred vsemi.

Ko je kralj David odšel po skrinjo Gospodovo, da jo prepelje domov, je vzel s seboj vse izbrano moštvo, trideset tisoč. In ko so peljali skrinjo zaveze iz hiše Abinadanove, „je David in ves rod igral na vsakovrstna godala iz cipresovine in na harfe in na strune s petjem in na bobne in zvončke in cimbele. In David je plesal z vso močjo in je bil opasan s platinenim naramnikom. Tako je prenesel David in vsa hiša Izraelova skrinjo Gospodovo z Tadostnim petjem in glasom trombe.“ (Tako se čita v svetem pismu starega zakona, II. knjigi Samuelovi, poglavju 6.)

Ali je kralj David bil navdušen pevec, neumoren godec in strasten plesalec ali ni bil?

Toda prav zaradi godbe in plesa pri tej slavnosti je David doživel zakonsko katastrofo. Sveto pismo pripoveduje:

Ko je prišla skrinja Gospodova v mesto Davidovo, je gledala Mihala, hči Savlova, Davidova žena, skozi okno. Videla je kralja Davida, da poskakuje in pleše ter ga je zaničevala v svojem srcu. In ko se je vrnil David domov, v svojo hišo, mu je rekla Mihala: „Kako častit je bil danes kralj Izraelov, ki se je razodeval pred deklariranimi hlapci svojih, kakor se nesramno razodevajo nesramneži!“

David pa je zafrknil svojo jezičnico: „Igral sem pred Gospodom, ki me je postavil za vojvodo! In še bom igral! In še bolj se hočem ponižati in biti ničel v svojih očeh, a pri deklah si s tem pridobim čast!“

Prav nič ni torej odnehal kralj David in prav imenitno je pokazal zobe svoji preveč oblastni ženi. Plesal in godel je še nadalje, Bog pa je bil z njim jako zadovoljen.

Toda Bog je udaril Mihalo zaradi njeve jezika in „ji ni dal zaroda do dne njene smrti!“ Zakaj grešnik ni bil David, ki je godel in plesal s čisto dušo, nego grešnica je bila Mihala, ki je videla le, da se plesalec „nesramno razodeva“ ter je bila prav zato na dekle pač ljubosumna.

Tako tudi dandanes nista grešna godba in ples, nego so lahko grešni le oni, ki plešejo z nečistimi dušami ter so grešniki oni, ki ples oddaleč gledajo z opolzkimi mislimi. Ko smo bili še mladi, smo

strastno plesali le zaradi plesa in brez zle želje. Če smo držali v objemu lepo plesalko, smo se navduševali nad njeno gracio, krasoto in dovornostjo, morda smo jo celo opevali in se zaljubili vanjo. Moško in pošteno! In nekateri smo se poženili s svojimi plesalkami ter smo plesali dalje s svojimi ženami zaradi plesa in godbe. Drugi, ki se niso oženili, so se zaljubili znova in znova, plesali, dokler niso ostareli in so danes čmerikavi stari samci.

Zakaj ples in godba prinašata nekaterim srečo, drugim smolo. Različni so talenti, temperamenti in usode. Greh pa nastavlja svoje mreže ne le po plesih, na narodnih slavnostih, gostijah in svatbah, nego tudi na romanjih, po božjih potih, po novih mašah, za cerkvenimi orglami in celo po spovednicah. In ljubzenska strast zmaguje lahko ob valovanju dunajskega valčka in ob bobnenju „Dies illa, dies irae“; pohujšanje trumfura lahko na veselici ali tik mrtvaškega odra. Vdova efeska je grešila s krstnikom celo na pokrovu mozeve strehe, ter je dala brez godcev obesiti lastnega moža na mesto ukradenega obešenca, da reši ljubimca.

Kakor ni ženska moda nemoralna, ako ne tiči v nji nemoralna ženska, ni so nemoralni orkestri, harmonike, gramofoni in avtomati, ako ne plešejo nemoralni plesalci. Ne izganjajte torej godcev in instrumentov, nego izženite pokvarjenost duš in src! Čistemu je vse čisto, pokvarjenec pa vidi in išče le greh in sirovost. Proteus

Zenska, ki se dolgočasi.

Kdorkoli občuje v ženski družbi, jih pozna: ženske, ki se dolgočasi. Po ulicah jih vidiš postopati od izlozbe do izlozbe ter strniti na razprostrto blago. Gledajo, a ne vidijo ga. Na križišču cest stoji ter navidezno opazuje življenje, a njih pogled je top, slep. V cerkev zaidejo, kleče po klopih, dozdnevno molijo, a njih misli so vse kje drugje nego pri Bogu. Po kavarnah posedajo, listajo po ilustriranih časopisih, a že iz načina, kako obračajo stran za stranjo brez zanimanja, lahko vidiš, da je njih duša odmotna. Ožive le v moški družbi; takrat se jim zaiskri motno oko, zardi njih bledikasto lice, sprožita se jim jezik in duh, da so zgovorne, šaljive in koketne. A pri vsem opazaj lahko nekaj mučnega, prisiljenega, zatajevanega. In prav nič donjanskoga ti ni treba, da zveš povod te duševne bolesti: dolgočas ji je dami! Čeprav ima moža, čeprav je obdarjena z otroki, čeprav ji ne nedostaja ničesar! Ali morda prav zato. Brez skrbi je, brez dela, brez zmišlja za neznost, brez zanimanja za javnost in za vsa možna kulturna ali socialna vprašanja. Egoistka je, ki misli le nase in na svojo zabavo, ki zahteva, da naj se svet vrti le okoli nje in le za njo.

Take ženske so najlažje žrtve. Resnične devotke, stare device, mlade in starejše žene, že si volase ali pobarvanih las matrone, mlade in stare vdove: vse, ki se dolgočasi v nekem toplem, temnem hrepenjenju, v večnem čakanju nečesa, ki mora priti, a nikoli ne pride. Nekatere se bavijo vse življenje s tem, da opravljajo znanje in neznanje, spletkarijo in zastrupljajo z zlobno vso okolico; druge se udajajo tercialstvu in s fanatično hudobnostjo preganjajo vse, kar je mlado, veselo in živo; tretje drve z zabave na zabavo ter iščejo razvedrila za vsako ceno. In te so najbolj nesrečne.

V Gradcu je poplačala taka večno dolgočasujoča se dama svoje hrepenenje po zabavi, po moški družbi, po izpremembi s svojo glasov. Njen sluščaj razburja zdaj vse časopise avstrijske. Zakaj med morilec in roparji so bivši avstrijski častniki, polkovniki in nadporočniki, možje iz avstrijskega trgovskega stanu in zastopniki povojnih bogatašev-veležnikov. sleparjev.

Gospa Elza Josef Montemire je bila elegantna, življenja željna dama; ločila se je od moža ritmostra in letala po veselih družbah. Bila je sijajna pianistka, dokaj imovita, vzlic 43 letom še vedno lepa žena. A dolgočas ji je bilo vedno. Vedno je lovila srečo, a ujela je ni nikoli. Doživljala je razočaranja, drugo za drugim, a izpamečevala je ni. Razvajena v mladosti, je hrepenela le po moški družbi, ki se ji dobriča, jo obetava, spremlja. Sama ni mogla biti, samote ni prenašala. Vedno je morala biti sredina družbe; niti najkrajše poti ni mogla storiti brez moškega spremstva. Bila je dobronamerna, uljudna, usmiljena žena, ki je izkazovala dobre nesebično, kajti kot plačilo je zahtevala le, da govoriš z njo, jo zabavaš, spremljaš, krešiš dovpite in ji poveš, da je lepa...

Te dni so našli njeno truplo razkosano; polovica je bila zazidana v votel steber, na katerem je stala vaza z rožami. Steber je stal v pisarni morilec Polovico trupla so našli zavito v papir, zavezano z vrvmi in zapeteno v neki kleti. Morilec, kavalirji, bivši častniki, trgovci i. dr., so jo zvalili na zasebno stanovanje. Sredi prijaznega pogovora ji je vrgel tak čestilec zahrbtno okoli vratu vrvmi in jo zadel, med tem ko jo je drug kavalir držal za roko. Nato so čestilec, ljubimci in prijatelji njeno stanovanje izplenili, prodali na Dunaju njeno zlatnino in razne dragocenosti, truplo pa razsekali na drobno. Nekaj tak kavalir je spal celo par noči na divanu, pod katerim so bili kosi razsekane umorjenke!

Toda truplo, zazidano v stebriku pod vazo, je začelo razširjati smrad. Znova so zamazali z mavcem vse stebričkove razpoke, zaman, — smrad se ni dal zapreti. In kakor vselej: morilec si niso znali pomagati. Ostavila jih je vasa premetenost in vsa previdnost. Pustili so, da je bil smrad hujši in končno, ko je policija odprla steber, so izdali drug drugega.

Graški listi so konsternirani. Zakaj morilec so sami Nemci in njih zločin prekaša zločine vseh krvavih romanov Edgara Allana Poca. Bostijalnost graških kavalirjev je dosegla rekord.

Po vojni se v Avstriji tako zverinstva množe, da je groza. Na Dunaju ne mine mesec brez novega umora ali rop; tatvine in vlomi so na dnevnem redu; posilstva, napadi na dame sredi ulic nekaj, kar ne razburja nikogar več. Najnižji instinkti so planili na dan in slave orglje.

„Tako se je pojavil med nami (Nemci) nenadoma zopet pračlovek, ki smo mislili o njem, da ga je premagala tisočletna civilizacija in njegova divjost, krutost in groznost je kakor temna naravna sila,“ piše graška „Tagespost“.

Vojna je razbrzdala vse človeške strani. Pri nas in drugod. Toda drugod je še stokrat slabše, kajti ondi nosijo povrhu še vse sadove poraza. Kjer so bivši polkovniki in nadporočniki zverinski roparji in morilec ter razsekovci žrtve, tam mora biti moralno stanje obupno!

Hrvatska upodablja joča umetnost.

Nekaj karakteristik iz beograjske razstave.

Hrvatje so razstavili v „Hrvatski Ladi“ in v „Proletnem Salonu“, v katerem dominirajo zagrebški mladi. „Proletni Salon“ je gotovo zavzel za „Skupino srbskih svobodnih umetnikov“ na beograjski razstavi najodličnejše mesto, kar se tiče umetniške kvalitete in sodobnega stremjenja.

Izmed plastikov je bil v „Proletnem Salonu“ zastopan Mestrovic s svojo dvema portretoma (Medulić, Moj otac) starejšega datuma, dočim so bila, žal, vsa njegova novejša dela takrat na londonski razstavi. Pač pa je bil dobro zastopan njegov epigon Tomo Rosandić, ki je postavil po sredi dvorane šest svojih monumentalnih kipov v naravnih velikosti, večinoma tudi starejšega datuma. Eno izmed njegovih zadnjih del, nadnaravno visok, gotoko zamisljen kip „Ece homo“ spominja s svojo dekorativno stilizacijo na zadnja Mestrovičeva dela; največ vtisa pa dela doprinese mavčna plastika „Devojčica“ s svojim nepričakovano monumentalnim izrazom; izobrazila je imponujočim znanjem. Zal, da ni razstavil več, Kiparja Krušlin in Turkali upodablja joča, pravilno vatištila.

stožastih in polkroglastih oblikah in sta krenila v nekaj moderen barok, kamor vodijo moderna statična, ritmična in kubistična stremjenja v današnji plastiki. Turkaljeva „Plesalka“ je eno izmed značilnih del moderne plastike: gib telesa, ritem je glavno; glava se je zeno-stavila v kroglu vrhu valjastega vratu in ima samo to ambicijo, da završuje ritmično linijo telesa. Krušlin spominja nekoliko na srednjeveške in pozno romanske plastike, včasih pa tudi na vienierja, sicer so nastala njegova dela iz podobnih stremljenj kakor Turkaljeva.

Od alikarjev vzbujajo v „Proletnem Salonu“ največ pozornosti mladi Splitčan Tartaglia, ki študira sedaj na Dunaju, dalje Gecan, Uzela, Trepše in Ljuba Babić. Tartaglia je razstavil slike, v katerih prevladuje motno siv osnovni ton, iz katerega se odražajo rožnati toni inkarnata v čudovitih figuralnih kompozicijah; marsičesa se je naučil ta talent pri baročnih mojstrih Italije. Njegovi portreti — najboljše je njegovo avtoportret — imajo na dolgo razpotevne glave. Tako silno občutenih slik, tako izrazito individualno doživljenih naravnih form morda ni bilo več videti na razstavi. Tartaglia je eden največjih talentov naše umetniške bodočnosti na razstavi.

Gecan išče novih rezultatov iz izhodišča Gogh-Cézanne. V „Riječi“ je lani o priliki Gecanove kolektivne razstave v Zagrebu gospod P. K. konstatiral, da je postal ta mladi slikar iz modernega umetnika nasenkrt — Impresionist, kar pa gotovo ne bo res. Gecan išče neke vlokovite barvne sinteze in modelira

skoro že povsem simbolično. Njegove slike so ubrane v kompozicije iz rumenih in sivkastorjavih plesov; v grafikah ubira pota za mlajšim Goghom. Brezdvomno bo dal ta umetnik še lepših rezultatov.

Milivoj Uzela izhaja očitno iz tako zvanega Impresionizma, — prav za prav je ta beseda strašno krivična, zakaj, komu gre danes še vedno samo za impresijo in za nič drugega? Ker pa hočemo danes vsaki stvari najti ime, so izumili to ime, s katerim se da pa samo približno opisati manira. Uzela hoče biti socialen: slika tvornice s težkimi duševnimi barvami; v svojem avtoportretu se je naslikal v delavski obleki, sedečega za mizo; v roki drži zadnjo karto, as, na katerega je stavil in dobil. Izvivalna gesta njegove roke in zasmehljivi pogled hoče reči nevidnemu partnerju: „Ali sem te?“ Ta izvivalna gesta bo menda res njegova karakteristika. Kompozicija te slike se da vsa spraviti v sklad s sistemom trikotnikov, kateremu se je morala podvreči celo linearna perspektiva, s čimer je dobila slika nov dražljaj za gledalca. Slika „V prirodni obravnava zelo trivialen motiv in spominja na Monetovo „V gorzu“ tako v tipu kakor v kompoziciji, vendar pa je tu žlovek neverjetno bolje spojen z ozadjem narave v celoto kakor pri Monetu. Uzela je brezdvomno velik talent, ki pa še išče svojega izraza; njegove slike očitujejo še različne vplive, manire in stile.

Marjan Trepše je nadarjen risar, ki je študiral v Parizu. V grafikah je napravil veliko dobrega, predvsem ga ozna-

čuje silna in najdljivost, kar se tiče ritmičnih efektov. Zato slika najrajši konoje na paši, razburjene notranjstvene figure v ospredju itd. Ojinate slike ne kažejo posebnih kolorističnih talentov: v svoji poklovnosti maniri in ostroobrisani modelaciji se bolj bližajo dekorativnim risarjem.

Ljuba Babić je razstavil „Križanje“ v jarkih, sivih barvnih kontrastih. Križanje neskončno trivialen motiv farna in nimfe, ki ne spada v umetniško razstavo, ker žali estetični čut, Dubrovnik silno rdeče, ostro modelirane portrete na sivo modrem ozadju — čeprav avtor ni slab risar, pa vendar take surovosti v barvah odbijejo, posebno če nimajo prav nobene, bodisi saj teoretsko utemeljene podlage. Tudi Tomislav Krizan in Stojan Aralica sta razstavila nekaj pokraj in portretov, zadnji dober portret zdravnik v beli halji, vendar ju prepričujejo ostali s svojo „revolucionarnostjo“. V splošnem „Proletni Salon“ se ni tako ekstremno kakor so, recimo, srbski „Svobodni“, vendar pa napravila močan vtis, posebno še, ker je jury izločila vse manjvredne stvari in aralica dvorano tako izvrstno, da je prišla gotovo vsaka umetniška individualnost do prave veljave na razstavi.

Pri zagrebški Ladi so razstavljali starejši hrvaški umetniki, predvsem Franje Mihanić, ki dominira v dvorani s svojimi velikanskimi bronzastimi plastikami. Franje je še vedno epik, ki obdeluje narodne pripovedke in čisto prav nesrečno izbira vsebinske motive, ki za plastiko niso prikladni. Neko bronasto

skupino kakih dvajset figur je upodobil korakajočo v štiristopih, tako da kip z nobene strani ne dopušta enotnega pogleda, ker z ene in iste strani ni mogoče videti niti tri četrtine vseh figur. Kaj takega se danes ne dogaja več v plastiki. Velikega poleta njegovim stvarjem ne moremo priznati. Držane so v realistično izglajeni maniri in njih glavna ambicija je: pripovedovati, večinoma iz preteklega stoletja. Pri „Ladi“ so razstavili slikarji Čikoš Bela Seiza precej dober portret in par stvari, ki hočejo iz svoje kože ven in biti moderne; dalje je razstavil nekaj štimung, Kovačević Rašica pa nekaj izvrstnih akvarelov. Maks Vanka je poglavje zase. Slika v gotski maniri težko zveržane draperije, upadle obraze in vitke figure srednjeveške oblečene žen. Prevladuje zelenkastomodron in čisto povsem gotoka koncepcija.

Sarajevčani slikajo v presenetljivi večini v stilu monakovske Jugend iz leta 1906, tako Mijić, Tješić Srakleć... Posebno se odraža od drugih Mijić, ki slika na vnebovpijoče zelenomodro ozadje ljudi, katere obevsa od strani jarka, kričeče rmena luč, dalje Petrović, ki ubira v modrosive tone svoje kubistične poizkuse — fantast brez posebnih tehničnih zmognosti.

Hrvatska upodablja joča umetnost ima že stare tradicije, neprimerno bolj stare kakor naša slovenska. Pokret mladih v Proletnem Salonu je nad vse simpatičen. V splošnem očitujejo Hrvatje v svoji umetnosti napram nam več formalne zaokroženosti in mnogo, mnogo več temperamenta.

Gospodarska vprašanja

Unska železnica

Dalmacija je začela sama samostojno akcijo glede svojih pristanišč ter železnic do njih. To je nedvomno pot, ki v današnjih časih in razmerah najsigurneje vodi do uspeha. Da bo eno izmed dalmatinskih pristanišč končna postaja in glavna luka jadranske železnice, to je bilo gotovo že od vsega začetka. Sedaj je padla odločitev na Kotor; — ostala pristanišča seveda ne morejo biti s to izbero zadovoljna, toda prav posebno se tudi ne morejo razburjati. Kajti le eno mesto izmed poklicanih je moglo biti izvoljeno, — nezadovoljnosti je bilo tedaj pričakovati v sleherni razpravi. Pač pa je povsem upravičena zahteva, da se čim najbolj pospeši gradnja železniških prog tudi do ostalih dalmatinskih luk.

Najbolj sta v tej težnji prizadeta Šibenik in Split, najboljši dalmatinski pristaniški mesti. Najnovejša akcija Splitčanov odgovarja temu položaju, skušajoč si na vsak način, bodisi na državne ali na zasebne stroške zasigurati — usko železnico.

Na Split se gradi tako imenovana liška železnica, ki bo vezala rečko progo od Ogulina preko Like in severne Dalmacije s Splitom in Šibenikom. Ta proga je doslej dograjena do Gračca, torej v glavnem liškem delu. Preostaja še najtežavnejši del preko razvodja med Liko in Dalmacijo, do čim bo sedanja normalnotirna proga od Knina dalje spodnji del nove železnice. Proga iz Knina na Split ima pri Perkoviću odcepak na Šibenik, tako da bo liška železnica prinesla obema lukama, Šibeniku in Splitu enako korist.

Toda liški železnici ostane vsekakor transversalni značaj. Ni treba podcenjevati njenega pomena, toda Splitu ter Šibeniku je treba krepkejših žil dovodnic. Tudi proga na Sarajevo, oziroma Mostar, ki bo prinesla seveda zelo veliko prometa, ne bo glavna, kajti po eni strani ji bo konkurenca v novi progi na Kotor, po drugi strani pa ravno nudi projektirana unška železnica v več oziroma mnogo večje ugodnosti od nje.

Tehnično je unška železnica mnogo lažje izvedljiva kakor katerakoli proga na našo Adrijo. Dolina Une in njenega podoljška je sicer v zgornjem delu tesna, toda globoko vrezana; na dalmatinski strani ji predstavlja nadaljevanje dolina gornje Zrmanje in pa gornje Krske ter njenega pritoka Butišnice. Razvodni hrbet ni širok kakor je sicer običajno v našem primorju, brez dvoma bo unška železnica imela najmanjši vzpon, najmanjšo absolutno višino in najkrajši glavni predor izmed vseh naših sedanjih in projektiranih jadranskih železnic. Tudi unška železnica bo vodila bržkone na Knin ali po bližini; na bosanski strani pa je že zgrajena železnica — in to normalnotirna — ob srednji Uni navzgor do Krupe pri Bihaću; v gradnji ali v definitivnem projektu pa se nahaja še kos nadalje do Bihaća. Tudi tu tedaj ni več zgraditi posebno dolge proge, v čemer se unška železnica daleko odlikuje pred kotorsko.

Unška železnica bo vodila predvsem skozi najimenoitnejše bosansko gozdno ozemlje, oziroma v bližini velikega Prijedor-Ljubijškega železno-rudnega ter premogovnega predele. In naposled bo to najkrajša pot na morje za vse severozapadno Bosno, za zapadno in srednjo Slavonijo ter za vzhodno Hrvatsko. Celo Zagrebu bo nudila zelo ugodno zvezo na Split, ne manj kot je ona na Reko-Sušak; tehnično pa gotovo boljše.

Ni čuda, da so se Splitčani tako zavzeli za gradnjo unške proge. Uvrstijo jo je gotovo med najnujnejše in najkoristnejše v naši kraljevini.

Svetovna hmeljska letina

V Savinjski dolini se je pričelo te dni obiranje hmelja. Kakor nam poročajo posamezni producenti, bo letošnji pridelek vsled suše manjši nego lanski, kakovost pa je zelo zadovoljiva. Kolik bo pridelek v Savinjski dolini, je sedaj težko presoditi. Nekateri cenijo ves pridelek v Jugoslaviji, to je v Savinjski dolini in v Bački, skupno na okrog 14.000 do 16.000 starih centov (po 50 kg).

Pridelek hmelja v Češkoslovaški se ceni na 80.000 do 90.000 starih centov. Pr. Pražak, zastopnik istoimenske tvrdke (Pražak-Zatec) ceni celokupni pridelek celo na 110.000 do 125.000 starih centov. Ta cenitev ni, kakor se nam dozdeva, popolnoma brez tendence, ker bi to pomenilo skoro trikrat tako velik pridelek hmelja kakor lani. Spominjamo se pa, da so spomlad Cehi tožili o zelo slabem stanju hmeljskih nasadov in so razni listi pri našli poročila, da so v posameznih krajih nasadi popolnoma propadli.

Iz Nemčije poročajo tudi o dobri letini hmelja. Pridelek se ceni na okoli 150.000 starih centov. Kakovost lepa. So pa tudi cenitve, ki niso tako optimistične in ki se zadovoljujejo s 100.000 starih centov prideleka. Skoro bi rajše verjeli slednji cenitvi, ker tudi iz Nemčije prav do zadnjega časa ni bilo nič poveljnih vesti o stanju hmeljskih nasadov.

Pridelek v Franciji (z Alzacijo) in v Belgiji se ceni skupno na okrog 35.000 starih centov. Kakovost hmelja je zlasti v Belgiji slaba.

Hmeljska letina bo slaba v Angliji, kjer, kakor poročajo, ne bo mogla kriti svoje potrebe z domačim pridelkom ter bo morala mnogo hmelja uvažati.

Iz Amerike poročajo, da računajo tam na pridelek 130.000 hal po 80 kg, to je nekaj manj nego lani. Ker se v Srednji Ameriki proizvajajo le slaba piva, a v Severni Ameriki se pivo vsled prohibicije sploh ne sme variti, se bo od cele množine hmelja konsumiral doma le neznaten del, največji del pa se bo izvozil. Izvažala bo Amerika največ v Anglijo.

Iz Rusije, Poljske in drugih hmelj pridelujočih držav ni zanesljivih vesti o stanju hmelja. V splošnem bo letos po teh cenitvah boljša svetovna hmeljska letina kakor lani. Slepo pa takim cenitvam ni verjeti, ker jih širijo navadno tvrdke, ki kupujejo hmelj, in te širijo take vesti, ki znižujejo cene.

Ljubljanski veliki sejem

(2. do 11. septembra.)

Lanski razstavljalcem. Kdor ima še od lanskega leta kake razstavne predmete ali kaj opreme na sejnišču, naj jo nemudoma odstrani, ker bi bil v nasprotju s slučajem sejmiki urad prisiljen odstraniti imenovane predmete na stroške posestnika ne glede na eventualno škodo, ki bi vsled tega utegnila nastati. — Sejmiske znake in številko legitimacije dobi vsak razstavljalet šele po prihodu na sejnišče ob otvoritvi sejma. To se je moralo uvesti v svrhu lažje kontrole. Polovično vožnjo dobi vsak udeleženec s pramo legitimacijo ne glede na znak. Ko pride na sejnišče se pri blagajni odvzame kupon, da znak ter napiše številka znaka in legitimacije.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru

(Od 8. do 17. septembra.)

Delo na razstavnem prostoru redno napreduje. Skoraj vsi paviljoni so že dogotovljeni. Treba bo samo še očistiti prostor in paviljone opremiti. V lastnem interesu vseh razstavljalcev je, da pravočasno naznanijo svoje želje glede posebne opreme in dekoracije prostorov in paviljonov.

Vozne olajšave za razstavljalce in posetnike pokrajinske obrtne razstave. Prometno ministrstvo in ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani je dovolilo vsem razstavljalcem in posetnikom razstave na vseh železniških progah naše države polovično vožnjo tako za osebni promet, kakor za dovoz in odvoz razstavnega blaga. Tozadevne legitimacije se bodo te dni razpisovale v vse kraje naše države, tako da si jih bo lahko vsakdo pravočasno nabavil. Opozorjamo pa na to, da je legitimacija brez znaka, oziroma znak brez legitimacije, neveljavna. Znak se je uvedel zato, da se vsi posetniki razstave takoj spoznajo in se jim lahko gre na roko, ne da bi bilo treba dolgo povpraševati.

Preskrba prenočišč za obiskovalce razstave. Vse zunanje obiskovalce in razstavljalce opozorjamo, da jim na željo preskrbi prenočišče stanovanjski odsek razstavnega odbora, ki bo ves čas razstave permanentno v službi. Priporočamo vsem obiskovalcem, da se tega odseka v najizdanejši meri poslužijo, da se na ta način prepreči vsako odiranje. Vse tozadevne želje se lahko takoj sporoče temu odseku z natančno navedbo, za koliko oseb in dni se želi prenočišče, skupno ali posamezno itd. Istotako se naj vse eventualne pritožbe glede prenočišč sporoče temu odseku.

Pisarna razstavnega odbora se nahaja na razstavnem prostoru v Prešernovi ulici, kamor se naj blagovoljno obrniti vsi interesi, kjer dobe vsa pojasnila in navodila za razstavo.

Tržna poročila

Mariborski živinski sejem, ki se je vršil 22. t. m., je bil pod vtisom pomanjkanja krme. Cene so padle. Prignanih je bilo 12 konj, 9 bikov, 170 volov, 365 krav, 16 telet in 1 osel, skupno 573 glav. Povprečne cene so bile za kg žive teže: debeli voli 34 — 37 K, poldebili 26 — 32 K, plemenski 23 — 25 K, bikji za klanje 13 — 30 K, glavne krave debele 22 — 25 K, plemenske 17 — 20 K, krave za klobasarje 13 — 15 K, molzne 20 — 23 K, breje 20 — 23 K, mlada živina 25 — 30 K, teleta 36 K. V okolici so mesarji že znižali cene mesa, dočim stane v Mariboru še vedno 60 K kg.

Zagrebski žitni trg (22. t. m.) V kronah za 100 kg postavno postaja: Pšenica (76 — 77 kg) 1800 — 1850, rumena koruza 1530 — 1570, krmilni ječmen 1560 — 1600, oves 1330 — 1380, fižol 1360 — 1500 po kakovosti, moka št. 0 2750 — 2800, št. 2 2650 — 2700, št. 4 2600 — 2700, št. 7 2200 — 2300, otrobi 930 — 950.

Češkoslovaški hmeljski trg. Iz Zatec poročajo z dne 22. t. m.: Pretečeni teden se je tržil po deželi lanski hmelj po 750 — 1000 Kč za 50 kg. Povpraševanje po lanskem blagu pa je minimalno. Obiranje hmelja v večji meri se je pričelo šele v pondeljek. S kakovostjo so zelo zadovoljni. — V Nemčiji se trži lanski hmelj po 22.000 do 27.000 mark za 50 kg.

Drobne vesti

— Razstava goveje živine na Bledu. 8. septembra t. l. se vrši v Zaki na Bledu razstava goveje živine, za katero je poljedelsko ministrstvo dovolilo prispevek 10.000 dinarjev. Za razstavo odbrana živina naj se prižene ob osmi uri zjutraj na razstavljalni prostor, kjer se bo takoj po skupinah (biki, krave, mlada plemenska živina nad enim letom) razvrstila. Razstave se smejo udeležiti le člani Kmetijske družbe iz radovljiškega političnega okraja, katerih živina je za to odbrana. Zaključek razstave in razdelitev daril opoldne. Lastniki odbranih živali se morajo zavezati, da bodo držali isto vsaj še eno leto v plemenske svrhe. Ta razstava je za Gorenjce velikega pomena, ker jo obiščejo srbski kmetovalci in kmetijski strokovnjaki, ki tedaj potujejo po naši domovini. Pokazati jim bo treba res najlepšo živino, da jih s tem opozorimo za slučaj potrebe na našo Gorenjsko, sicer skromno, a dobro mlečno živino. Zato bo treba živino res strokovnjaško odbrati po sledečem načinu: izvoljeni zaupniki po vaseh naj takoj popišejo za razstavo primerno živino in jo do 27. t. m. prijavijo z navedbo starosti, barve ter pokolenja kmetijskih podružnic na Bledu. Na podlagi teh prijav bo državni živilorejski inštruktor sestavil zbirko in pripravil potrebno za tiskanje kataloga. Dobro organizirana odbira je letos potrebna, ker so živali vsled pomanjkanja krme večinoma v slabem stanju. Sprito obiska kmetov pripravljamo našim živilorejem, da se postavijo s svojo najlepšo živino, tudi planinsko, osobito še zaradi tega, ker se redno premovanje drugo leto na Bledu vsled pomanjkanja sredstev ne bo moglo vršiti. Koristno in častno bo za nas, če najlepši planinski kraj pokaže tudi najlepšo živino.

— Taksa za vozove. Kakor pojasnjuje generalna direkcija posrednih poretov z razpisom 3. avg. 1922, št. 13.172, se plačuje letna taksa za fajakerske vozove in avtomobile ne glede na to, ali se uporabljajo ali ne, ako so le v porabnem stanju. Vsi lastniki takih vozil, ki zanje radi neuporabe še niso plačali letne takse, jo morajo v izogib kazni plačati najkasneje tekom 14 dni po dnevu, ko izide zadevni razglas delegacije pod št. B II 928/1 iz leta 1922. v »Uradnem listu».

— Razstava poljskih pridelkov v Bitolju se vrši od 15. do 17. oktobra za okrog bitoljski in obridski.

— Razne dobave. Interesentje, ki žele prevzeti dobavo mesa za garnizijo Ljubljana za čas od 1. oktobra 1922 do 31. julija 1923 (dnevna potreba ca. 1250 kg) naj stavi svoje ponudbe dne 26. avgusta intendanturi Dravske divizije obisti v Ljubljani ali 5. septembra 1922 armijski intendanturi v Zagrebu. Predmetni pogoji so pri divizijski intendanturi v Ljubljani in pri Armijski intendanturi v Zagrebu na vpogled. — Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici razpisuje na dan 9. septembra 1922 pismo o feraltno licitacijo glede dobave službene obleke (hlače, bluz, plašče, kap itd.). Predmetni oglas je v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled. — Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici razpisuje na dan 16. septembra 1922 pismo o feraltno licitacijo glede dobave 5000 smolnatih bakelj. Predmetni oglas je v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

— Avstrijski carinski nadavek. Z Dunaja poročajo, da znaša zlata pariteta za črno ob 27. avgusta 15.200 avstrijskih kor.

— Češkoslovaška, zveza češkoslovaških spediterjev za mednarodni promet, d. z. o. z. se spremeni, kakor javljajo iz Prage, s sodelovanjem Poljedelske kreditne banke v delniško družbo: Delniška glavica bo znašala 8 milijonov Kč.

— Obtok bankovcev v Nemčiji je znašal po izkazu 15. avgusta 205.275.349.000 mark.

— Visoki kurz leja ogroža rumunski izvoz. Kakor poročajo iz Bukarešte, je nenadni porast leja povzročil med poljedelskimi krogi velike skrbi, ker so se s tem dvignile za inozemstvo cene rumunskega žita in obstoji nevarnost, da nihče ne bo hotel kupovati rumunskega žita. Poljedelski minister Garofild se

mного prižadeva, da bi se izvozna carina na žito odpravila ali vsaj znižala.

— Obtok bankovcev v Franciji je znašal po izkazu Banque de France od 18. avgusta 36.221.340.000 frankov.

— Obtok bankovcev v Angliji je znašal po izkazu 17. avgusta 124.201.000 funtov sterlingov.

— Angleška zunanja trgovina v juliju. V juliju je znašala vrednost uvoza v Anglijo 81.783.534 funtov sterlingov, to je 1.281.671 funtov sterlingov več, nego v juliju 1921. Vrednost izvoza je dosegla višino 60.418.626 funtov sterlingov, to je za 17.246.227 funtov sterlingov več, nego v juliju 1921.

— Zakonita ureditev ruske svobodne trgovine. Iz Moskve poročajo, da se je komisariat za zunanjo trgovino posvetoval z zastopniki borze o ureditvi svobodne trgovine. Pri tem posvetovanju se je sklenilo sledeče: Pri komisariatu za zunanjo trgovino se osnuje posebni posvetovalni odbor, ki se bo pečal z ureditvijo svobodne trgovine in čuval njene interese. Posvetovalni odbor pripravlja med drugim dekret in zbira snov za odredbo v svobodni trgovini. Začasno se imenujejo v ta posvetovalni odbor dva zastopnika moskovskih trgovcev, trije zastopniki moskovskih trgov in po eden zastopnik trgovcev z mesom, žitom, kemikalijami, kolonijalnim blagom, kovinami, kožami, usnjem, tkaninami in krznom.

Objave

• Pozor čebelarji! Prejeli smo: Izkaznice za obiskovalce razstave ob južni železnici so se razpisale. Državna železnica pa dotične prošnje še ni rešila. Vsekako pa pričakujemo ugodne rešitve in bomo skrbeli, da jih pripravejmo prejmejo pravočasno. Izkaznice veljajo samo za vozno olajšavo, ne pa kot vstopnice na razstavo. Vstopnice se bodo dobile pri blagajni. Vstop h kongresu je vsakomur prost. Delegati podružnic dobe izkaznice za polovično vožnjo pri svojih podružnicah.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

• Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Sp. Šiški preloži radi tehničnih vzrokov javno tombolo na 8. (v slučaju slabega vremena) pa 10. septembra. Začetek ob 15. uri. — Odbor.

• Gospodična, kateri se je posodila zavijača v torek 15. t. m. na Gosposvet-ski cesti, se prosi naj isto odda dr. Zarniku Lingarjeva ulica 1.

• Zoročil se je g. Ivo Visinsky z gđ. Stefič Matičič.

Gospodje Juristi.

Ribam, roparskim živalim in pticam je dovoljeno, da žro druga drugo, ker nad njimi ni pravičnosti. Ljudem pa je dal Bog pravičnost. — (Isidorus Hisp. Orig. seu etym. libr. XX.)

«Verujte mi, gospod asessor, je dejal državni pravdnik, »jurist, ki po — recimo — dvajsetletni praksi ne pride do absolutnega prepričanja, da je vsaka posamezna sodba v enem ali drugem oziru sramotno krivična, je tepec. Vsak izmed nas ve, da je kazenski zakon najbolj reakcionarna stvar, ki obstoja, da tri četiri paragrafov vseh kazenskih zakonov že na dan, ko stopijo v veljavo, ne pristojajo več času, slabotni stari na dan rojstva, bi rekel moj aktuar, ki je kakor znano najboljši pustni blebatač našega mesta!»

«Vi ste pa cel anarhist!» se je smejal deželni sodni predsednik. «Zdravi, gospod državni pravdnik!»

«Zdravi!» je odvrnil ta. «Anarhist? No da — vsaj med nami — za mlzo stalnih gostov juristov. In tudi tukaj bi si opekli svoj kljun, ako ne bi bil prepričan, da so vsi gospodje in zlasti vi, gospod predsednik, istega mnenja kot jaz.»

«No, v Berlinu se trenutno pripravljajo izboljšanja in najbrže tudi povečana nova izdaja našega kazenskega zakonika,» se je smejal predsednik. «Vi bi morali sestaviti spomenico in jo predložiti komisiji. Mogoče dobimo tedaj res kaj pametnega.»

«Vi se izogibate odgovoru, je odvrnil državni pravdnik, »ker bi mi morali prirediti! — Spomenico? Kaj bi nastalo iz tega? Niti jaz, niti kdo drugi bi ne mogel pri tem ničesar izpremeniti. Dosegli bi morda majhne izpremembe, izločili bi nekaj prav neumnih paragrafov, v glavnem pa je vsako izboljšanje nemogoče. Kazenski zakon vsebuje že sam v sebi najbolj nezasišano krivico.»

«Dovolite!» je zaklical predsednik. «Ponoviti hočem vaše lastne besede,» je nemoteno nadaljeval državni pravdnik.

«Otvorite se spominjate, da je bankir, ki smo ga morali zadnjič zaradi goljufivega bankrota, obsoditi na štiri leta prisilne delavnice, pri razsodbi vzkliknili: »Tega ne preživim!« Treba ga je bilo le pogledati, da si vedel, da ima prav in da živ nikoli ne zapusti prisilne delavnice. V naslednji razpravi smo obsodili kurjača parobroda na isto kazen; možak pa je izjavil popolnoma zadovoljen: »Hvala, gospod sodni dvor, sprejemam kazen; saj ni tako hudo v tem zavodu!« — Tedaj ste mi, gospod predsednik, rekli: »To vendar ni pravica! Kar je enemu počasna mučna smrt, je drugemu skoraj veselje! To je skandal!« Ali ni bilo tako?»

«Gotovo!» je odgovoril predsednik, »in jaz menim, da so bili vsi v dvorani prisotni istega mnenja.»

«Tako mislim tudi jaz,» je potrdil državni pravdnik. «To je pač majhen primer večne nepravčnosti vseh kazni. Prosim vas, vpoštevajte tudi to, da smo v obeh primerih, jaz kot zastopnik državnega pravičstva, kakor tudi gospodje sodniki dali nase vplivati, kakor — tukaj smo lahko pošteno — damo v vsakem posameznem primeru tako dolgo vplivati nase, da postanemo popolnoma okosteneli ter smo končno stroji brez volje, živi paragrafi. — Pri bankirju, v čigar gostoljubni hiši smo občevali, kate-rega smo cenili in spoštovali, smo sodili milostno: manj kot štiri leta prisilne delavnice nismo mogli dati za njegov zločin, ki je upropastil več sto milijard eksistenc. Na drugi strani nas je predržno, izziavalno vedenje kurjačev od prvega trenutka dražilo; koga drugega bi v istem slučaju obsodili komaj na polovico te kazni. Navzlic temu je bil bankir nepri-merno huje kaznovan! — Kaj je za moža iz ljudstva majhna zaporna kazen zaradi tatvine? Nič, presedi jo in naslednji dan že pozabi nanjo. Odvetnik, uradnik pa, ki mora zaradi majhne poneverbe sedeti le en dan, je izgubljen za vse svoje življenje, izključijo ga iz njegovega stanu. On je socialno obsojen. Jeli to pravica? Vzemimo še bolj grozen primer. Kaj je kazen prisilne delavnice za človeka vse-obče vzgoje, za človeka morda prerafinirane kulture, kakor n. pr. za Oskaria Wilderja? — Ali je bil obsojen po pravici ali po krivici, ali spada famozni para-graf v srednji vek ali ne, je popolnoma postranska stvar; gotovo je, da je ista kazen zanj tisočkrat strožja kot za vsakega drugega! Ves moderni kazenski zakon je zgrajen na načelu splošne enakosti — ki je nimamo, ki je morda nikoli ne bomo imeli! In zato mora biti pod vsako okolnostjo vsaka sodba krivična. Themis je boginja krivice, in mi, gospodje, smo njeni slugi.»

«Ne razumem, gospod državni pravdnik,» je pripomnil mali deželni sodnik, »zakaj s takimi nazorji rajši ne obrnete hrbta gospe Themis!»

«In vendar so vzroki zelo enostavni,» je odgovoril državni pravdnik; »jaz nisem neodvisen, imam rodbino. Verujte mi, da nas po večini veže, ako pridemo do spoznanja, na sodni poklic samo ta zelo majhna plača, na katero vsi zabavljamo. — Razen tega ne bi našel zunaj ničesar drugega; ves naš družabni sistem je zgrajen na krivici, to je baza.»

«Recimo, da je tako,» je dejal predsednik, »pa vi sami trdite, da je vsaka izprememba nemogoča! Zakaj bi se torej dotikali boleče rane, ki je ne moremo zaceliti?»

«Boleča rana — da, toda to je neka vrsta razkošne bolečine!» je odgovoril državni pravdnik. »Po vsaki razsodbi občutim v ustih ostuden, grenak okus, in da je pri vas isto, gospod predsednik, dokazuje vaš izrek, ki sem ga ravnokar ponovil. — Čutim, da sem stroj, suženj bormih tiskanih vrstic, in zaradi tega hočem vsaj zunanji imeti pravico, da smem enkrat misliti — tako pri pivu, razumete!»

Nastavil je vrček na usta ter ga izpraznil. Nato je zamišljen nadaljeval:

«Vidite, gospodje, prihodnji terek moram zopet prisostvovati usmrtitvi zločinca. Strah me je pred to misljo —»

Referendar je stegnil vrat.

«Ah, gospod državni pravdnik,» ga je prekinil, ali me hočete vzeti seboj? Nad vse rad bi hotel enkrat prisostvovati usmrtitvi. Prosim!»

Državni pravdnik ga je pogledal s pikrim nasmehom na ustnicah.

«Seveda!» je dejal. «Seveda! Tako sem prosil tudi jaz prvokrat! Odsvetoval vam bom in vi boste zmajali z glavo. Ako vam pa odklonim to prošnjo, vas vzame čez leto dni s seboj drug kolega. Torej kar pridite, obljubim vam, da se boste sramovali, kakor še nikoli v svojem življenju.»

«Hvala!» je rekel referendar ter dvignil svojo čašo. «Hvala vam lepa! Ali si smem dovoliti, gospod državni pravdnik?»

Državni pravdnik ga ni poslušal, nadaljeval je svoje tožno premišljevanje.

«Veste,» je nagovoril predsednika, »to je najhujše, ako nas zločin sam, najostudnejši, najpodlejši zločin spravi do spoznanja, da stojimo višje, oh, mnogo višje kakor mi svetlohladni služabniki pravice! Ako nam v svoji neskončni prokletosti kaže veličino, ki razprši vso našo staro šaro pravil, ako razproji kakor z ognjem s prsi železni oklop vseh zakonov in paragrafov, da se moramo plaziti pred njim v prahu kakor goli črvčki!»

«Radoveden sem,» je dejal predsednik.

«Oh, hočem vam povedati tak primer,» je nadaljeval državni pravdnik. «Bil je to najgloblji vtis, ki sem ga imel v svojem življenju. Bilo je pred štirimi leti, dne 17. novembra, ko sem v Saarbrücknu prisostvoval usmrtitvi roparja Koschiana — Marija, še en vrček!» je zaklical.

Debela natakarka se je bila že približala: postala je pozorna, ko je govoril o giljotini in o roparjih.

«Pripovedujte,» ga je nagovarjal referendar.

«Počakajte!» je zaklical državni pravdnik. Dvignil je svojo čašo in dejal: »Pi-jem v spomin tega najpodlejšega vseh zločincev, tega kužnega izvršca človeštva, ki pa je bil — morda — vendarle junak.»

Počast je postavil svoj vrček na mizo.

«Izvemši vas, gospod referendar, ste gotovo že vsi, gospodje, prisostvovali takemu žalostnemu prizoru in veste, kako se pri tem vede oseba, ki mora igrati prvo vlogo. Tak morilec, ki ga opeva n. pr. Izvrstni pesnik z Montmartra Aristide Bruant v svoji pesmi o pariškem morilecu La Roquette, je zelo redka izjema. V tej pesmi konča zločinec svoj monolog z besedami: »S trdnimi koraki hočem iti —»

ali po krivici, ali spada famozni para-graf v srednji vek ali ne, je popolnoma postranska stvar; gotovo je, da je ista kazen zanj tisočkrat strožja kot za vsakega drugega! Ves moderni kazenski zakon je zgrajen na načelu splošne enakosti — ki je nimamo, ki je morda nikoli ne bomo imeli! In zato mora biti pod vsako okolnostjo vsaka sodba krivična. Themis je boginja krivice, in mi, gospodje, smo njeni slugi.»

«Ne razumem, gospod državni pravdnik,» je pripomnil mali deželni sodnik, »zakaj s takimi nazorji rajši ne obrnete hrbta gospe Themis!»

«In vendar so vzroki zelo enostavni,» je odgovoril državni pravdnik; »jaz nisem neodvisen, imam rodbino. Verujte mi, da nas po večini veže, ako pridemo do spoznanja, na sodni poklic samo ta zelo majhna plača, na katero vsi zabavljamo. — Razen tega ne bi našel zunaj ničesar drugega; ves naš družabni sistem je zgrajen na krivici, to je baza.»

«Recimo, da je tako,» je dejal predsednik, »pa vi sami trdite, da je vsaka izprememba nemogoča! Zakaj bi se torej dotikali boleče rane, ki je ne moremo zaceliti?»

«Boleča rana — da, toda to je neka vrsta razkošne bolečine!» je odgovoril državni pravdnik. »Po vsaki razsodbi občutim v ustih ostuden, grenak okus, in da je pri vas isto, gospod predsednik, dokazuje vaš izrek, ki sem ga ravnokar ponovil. — Čutim, da sem stroj, suženj bormih tiskanih vrstic, in zaradi tega hočem vsaj zunanji imeti pravico, da smem enkrat misliti — tako pri pivu, razumete!»

Nastavil je vrček na usta ter ga izpraznil. Nato je zamišljen nadaljeval:

«Vidite, gospodje, prihodnji terek moram zopet prisostvovati usmrtitvi zločinca. Strah me je pred to misljo —»

Referendar je stegnil vrat.

«Ah, gospod državni pravdnik,» ga je prekinil, ali me hočete vzeti seboj? Nad vse rad bi hotel enkrat prisostvovati usmrtitvi. Prosim!»

Državni pravdnik ga je pogledal s pikrim nasmehom na ustnicah.

«Seveda!» je dejal. «Seveda! Tako sem prosil tudi jaz prvokrat! Odsvetoval vam bom in vi boste zmajali z glavo. Ako vam pa odklonim to prošnjo, vas vzame čez leto dni s seboj drug kolega. Torej kar pridite, obljubim vam, da se boste sramovali, kakor še nikoli v svojem življenju.»

«Hvala!» je rekel referendar ter dvignil svojo čašo. «Hvala vam lepa! Ali si smem dovoliti, gospod državni pravdnik?»

Državni pravdnik ga ni poslušal, nadaljeval je svoje tožno premišljevanje. «Veste,» je nagovoril predsednika, »to je najhujše, ako nas zločin sam, najostudnejši, najpodlejši zločin spravi do spoznanja, da stojimo višje, oh, mnogo višje kakor mi svetlohladni služabniki pravice! Ako nam v svoji neskončni prokletosti kaže veličino, ki razprši vso našo staro šaro pravil, ako razproji kakor z ognjem s prsi železni oklop vseh zakonov in paragrafov, da se moramo plaziti pred njim v prahu kakor goli črvčki!»

«Radoveden sem,» je dejal predsednik.

«Oh, hočem vam povedati tak primer,» je nadaljeval državni pravdnik. «Bil je to najgloblji vtis, ki sem ga imel v svojem življenju. Bilo je pred štirimi leti, dne 17. novembra, ko sem v Saarbrücknu prisostvoval usmrtitvi roparja Koschiana — Marija, še en vrček!» je zaklical.

Debela natakarka se je bila že približala: postala je pozorna, ko je govoril o giljotini in o roparjih.

«Pripovedujte,» ga je nagovarjal referendar.

«Počakajte!» je zaklical državni pravdnik. Dvignil je svojo čašo in dejal: »Pi-jem v spomin tega najpodlejšega vseh zločincev, tega kužnega izvršca človeštva, ki pa je bil — morda — vendarle junak.»

Počast je postavil svoj vrček na mizo.

«Izvemši vas, gospod referendar, ste gotovo že vsi, gospodje, prisostvovali takemu žalostnemu prizoru in veste, kako se pri tem vede oseba, ki mora igrati prvo vlogo. Tak morilec, ki ga opeva n. pr. Izvrstni pesnik z Montmartra Aristide Bruant v svoji pesmi o pariškem morilecu La Roquette, je zelo redka izjema. V tej pesmi konča zločinec svoj monolog z besedami: »S trdnimi koraki hočem iti —»

ali po krivici, ali spada famozni para-graf v srednji vek ali ne, je popolnoma postranska stvar; gotovo je, da je ista kazen zanj tisočkrat strožja kot za vsakega drugega! Ves moderni kazenski zakon je zgrajen na načelu splošne enakosti — ki je nimamo, ki je morda nikoli ne bomo imeli! In zato mora biti pod vsako okolnostjo vsaka sodba krivična. Themis je boginja krivice, in mi, gospodje, smo njeni slugi.»

«Ne razumem, gospod državni pravdnik,» je pripomnil mali deželni sodnik, »zakaj s takimi nazorji rajši ne obrnete hrbta gospe Themis!»

«In vendar so vzroki zelo enostavni,» je odgovoril državni pravdnik; »jaz nisem neodvisen, imam rodbino. Verujte mi, da nas po večini veže, ako pridemo do spoznanja, na sodni poklic samo ta zelo majhna plača, na katero vsi zabavljamo. — Razen tega ne bi našel zunaj ničesar drugega; ves naš družabni sistem je zgrajen na krivici, to je baza.»

«Recimo, da je tako,» je dejal predsednik, »pa vi sami trdite, da je vsaka izprememba nemogoča! Zakaj bi se torej dotikali boleče rane, ki je ne moremo zaceliti?»

«Boleča rana — da, toda to je neka vrsta razkošne bolečine!» je odgovoril državni pravdnik. »Po vsaki razsodbi občutim v ustih ostuden, grenak okus, in da je pri vas isto, gospod predsednik, dokazuje vaš izrek, ki sem ga ravnokar ponovil. — Čutim, da sem stroj, suženj bormih tiskanih vrstic, in zaradi tega hočem vsaj zunanji imeti pravico, da smem enkrat misliti — tako pri pivu, razumete!»

Nastavil je vrček na usta ter ga izpraznil. Nato je zamišljen nadaljeval:

«Vidite, gospodje, prihodnji terek moram zopet prisostvovati usmrtitvi zločinca. Strah me je pred to misljo —»

Referendar je stegnil vrat.

«Ah, gospod državni pravdnik,» ga je prekinil, ali me hočete vzeti seboj? Nad vse rad bi hotel enkrat prisostvovati usmrtitvi. Prosim!»

Državni pravdnik ga je pogledal s pikrim nasmehom na ustnicah.

«Seveda!» je dejal. «Seveda! Tako sem prosil tudi jaz prvokrat! Odsvetoval vam bom in vi boste zmajali z glavo. Ako vam pa odklonim to prošnjo, vas vzame čez leto dni s seboj drug kolega. Torej kar pridite, obljubim vam, da se boste sramovali, kakor še nikoli v svojem življenju.»

«Hvala!» je rekel referendar ter dvignil svojo čašo. «Hvala vam lepa! Ali si smem dovoliti, gospod državni pravdnik?»

Državni pravdnik ga ni poslušal, nadaljeval je svoje tožno premišljevanje.

«Vidite, gospod asessor, vedenje te ženske je bilo naravno!»

«Fej!» je vzkliknil asessor ter izpil svo-je pivo.

«Pojdite vendar!» mu je zaklical državni pravdnik, »prepričan sem, da bi vi ne bili ravnali drugače — in jaz tudi ne! Bili ste z menoj pri zadnji usmrtitvi — kako je bilo takrat? Prav tako ka-kor pri onih, ki so jih morali gledati osta-li gospodje, in kakor pri štirinajstih ali petnajstih, katerim prisostvovati mi je bila dolžnost. Od strahu polmrtve so vlekli na dvorišče; hodili niso. Morali so jih nesti po stopnicah h giljotini ali k tnalni. Vedno eno in isto — redkokdaj ka-ka razlika. In vedno tisti obupni klic po materi, kakor da bi mogla ona pomagati. Slišal sem lopova, ki je umoril svojo ma-ter, kako je zadnje četrt ure klical na pomoč svojo mater! — In to se pravi: rabelj nima opraviti z odraslimi, misle-čimi ljudmi, temveč z otroki, s slabimi otroki, ki kričejo na pomoč!»

«Navzlic vsemu,» ga je prekinil dežel-nosodni predsednik, »ste se popolnoma oddaljili od onega, kar ste hoteli pove-dati.»

«Kriv je referendar, gospod predse-dnik,» je odgovoril državni pravdnik, »ker je hotel slišati o Hödlu. Toda imate prav, takoj povem ono, o čemer smo začeli.»

Izpraznil je svoj vrček ter nadaljeval:

«Priznati mi morate, gospodje moji, da je vtis usmrtitve na vsakega udeležene-ca strašen. Stokrat si lahko rečemo: Lo-povu se godi popolnoma prav; za člove-štvu je pravi blagoslov, da mu odsekajo glavo in slične lepe fraze; toda nikoli se ne bomo mogli izogniti občutki, da oropa-mo človeka, ki se ne more braniti, življe-nja. To kričanje po materi, ki nas spomi-nja lastne mladosti, lastne matere, bo vedno vzbujalo v nas čut, da izvršujemo podlo, ostudno dejanje. In vse, kar bi ho-teli temu oporekati, se nam, vsaj te čet-rti ure, zdi slaba, prazna fraza. Jeli to pravilno?»

«Jaz za svoj del sem popolnoma vaše-ga mnenja,» je potrdil deželnosodni pred-sednik.

«Dobro,» je prišel iznova državni pravdnik, »menim, da so tudi ostali gos-podje istega mnenja. Spomnite se na to, ko bom pripovedoval.»

Torej pred štirimi leti sem moral izro-čiti roparja Koschiana rablju. Bil je mla-dič, ki je bil kljub svojim devetnajstim letom že večkrat predkaznovan. Njegov zločin je bil eden izmed najbolj surovih in nesramnih, ki sem jih slišal v svoji praksi. Na potovanju je srečal v gozdu drugega enainšedesetletnega potepu-ha ter ga ubil z gorjačo, da bi ga mogel oropati njegove gotovine sedmih pfenig-ov. To ni nič izrednega; napravite si pa lahko sliko o neverjetni surovosti te be-stije, ako vam povem, da je tri dni po zločinu iz onega čudnega čuta, ki moril-ce večkrat goni nazaj k njihovim žrtvam, hodil isto samotno pot ter našel starega še živega in tiho hropečega v cestnem jarku, kamor ga je bil vrgel. Vsak člo-vek, ki ima le iskrico čuta v sebi, bi bil pri tem pogledu preplašen zbežal, kakor bi ga bičale furije, bi rekel moj aktuar! Koschian ni mislil na to: zopet je vzel gorjačo ter večkrat udaril z njo starca po glavi. Potem je ostal še pol dneva v bližini svoje žrtve, da se uverbi, da je po-polnoma opravil svoje delo; preiskal je še enkrat njegove žepce — zaman — ter se mirno odpravil.

Nekaj dni kasneje so ga prijeli. Začet-koma je tajil, potem pa, ko so bile vse indicije proti njemu, se je odločil činično priznati vse. Temu priznanju se imamo zahvaliti, da so nam znane vse te po-drobnosti. No, kratka razprava se je se-veda završila s smrtno obsodbo. Tudi krona se ni poslužila pravice pomiliti-tve. Tako sem imel v kratkem času dolž-nost pripraviti se zopet k taki zadnji poti.

Bilo je temno, megleno-mokro novem-bersko jutro. Usmrtitev je bila določena točno na osmo uro. Ko sem prišel v družbi zdravnika na dvorišče sodišča, je dajal rabelj Reindl, ki je prejšnji večer dospel z giljotino iz Kölna, svojim po-močnikom zadnja navodila. Rabelj, kakor navadno v fraku in z belo kravato, je

medtem, ko si je s težavo natikal bele glave-rokavice na rdeče mesarske roke, natančno pregledal lesen oder ter ma-šino, dal po svojih ljudeh zabiti še nekaj žebeljev, potegniti vrečo malo naprej, ter rahlo pogladil ostrino noža s prstom. — Kakor pri vsaki usmrtitvi sem se spomnil tudi sedaj stare revolucionarne pesmice, ki so jo peli naskakovalci bastilje iznaj-ditelju morilnega stroja, pariškemu zdrav-niku Guillotinu; proti volji so mrmrale moje ustnice:

Guillotin,
Médécine,
Politique,
S' imagine un beau matin
Que pendre est trop inhumain
Et peu patriotique.
Aussitôt
Il lui faut
Un supplice,
Qui sans corde ni couteau
Lui fait du bourreau
L'office.

Prekinili so me, stari ravnatelj jetniš-nice je prišel k meni in mi javil, da je vse pripravljeno. Zapovedal sem, naj se pripelje delinkvent. Kmalu nato so se od-prla vrata na dvorišče in šest paznikov je pripeljalo morilca, ki je imel na hrbtu zvezane roke. Spremljal ga je duhovnik, čigar tolažbo je pa morilec z umazanimi besedami odklonil. Hodil je malomarno in imel ravno tak nesramen in prevzet obraz, kakor pri razpravi. Natančno je pregledal lesen oder, nato pa se je ostro ozrl vame. In kakor, da je uganil moje misli, je napel ustnice na živžig in glasno zažvižgal: »Ta, ta, ta, — Ti, ti, ti, — Ta, ta, ta!« Kurja pot me je obšla; bogve odkod pozna ta človek to melodi-jo! Potem so ga peljali po stopnicah na morilni oder; pričel sem kakor navadno čitati sodbo: V imenu kralja! itd. To je trajalo nekaj časa in medtem sem ves čas slišal, kako je žvižgal pesem o giljo-tini, melodijo, ki je rojila tudi meni po glavi: Ta, ta, ta — Ti, ti, ti, — Ta, ta, ta!

Končno sem nehal, dvignil glavo in ga kakor običajno vprašal, ali ima še kaj pripomniti, vprašanje, na katero se na-vadno ne čaka odgovora, ampak se takoj odgovori: »Potem vas izročam rablju!« Ta zadnja sekunda pred nasilno smrtjo je najstrašnejši trenutek, ki ni njim, ki morajo dati in gledati smrt, ni manj mučna, kakor onemu, ki jo mora pretr-peti. Ta trenutek, ko človeku zastanejo pljuča in srce, ko ga duši v grlu kakor mورا, ko čuti na jeziku gnusen okus krvi.

Tedaj sem videl, kako je pogledal mo-rilec po maloštevilnih navzočih, pogledal duhovnika, zdravnika, mene in jetnišni-čarje. Potem pa se je hripavo zasmejal in vzkliknil z neizrečeno zaničljivim po-udarkom:

«Pišite me vsi skupaj v ...!»

Rablju navadno, ga podrli na tla, zadržnili jermena in ga potisnili naprej. Rabelj je pritisnil na gumb, sekira je padla in gla-va je skočila v vrečo. To gre strašno hi-tro.

Poleg sebe sem čul globok vzdih olaj-šanja. Bil je duhovnik, občutljiv človek slabih živcev, ki je bil navadno po vsaki usmrtitvi osem dni bolan.

«Grom in strela,» je zaklical stari rav-natelj, »že skoro trideset let vodim ta zavod, pa je to prvokrat, da mi ne bo treba piti žganja!»

Ko mi je prinesel drugi dan zdravnik zapisnik, mi je rekel:

«Veste, gospod državni pravdnik, mi-slim sem o tej stvari: kljub vsemu je bil le lopov tisti, ki obvlada situacijo!»

«Da, gospodje, obvladal jo je! V tistem trenutku smo bili vsi hvaležni za tisto osvobodilno besedo in smo mu hvaležni tudi svoji volji še danes, če se spomi-mo protigod dogodka. Najstrašnejše pa je to, da se imamo zahvaliti za to osvobo-jenje iz težke duševne muke strašnemu morilcu in najgnusnejšemu, najbolj su-rovemu in pobalinskemu izrazu, kar jih poznajo jeziki. Da se imamo za to osvo-bojenje zahvaliti temu, da se je tako ni-zek in ostuden zločinec s to zoprn po-svoko visoko dvignil nad nas — nje-gove čednostne sodnike, zastopnike drž-ave, cerkve, znanosti, zakona in vsega, za kar živimo in delamo!»

«Vidite, gospod asessor, vedenje te ženske je bilo naravno!»

«Fej!» je vzkliknil asessor ter izpil svo-je pivo.

«Pojdite vendar!» mu je zaklical dr-žavni pravdnik, »prepričan sem, da bi vi ne bili ravnali drugače — in jaz tudi ne! Bili ste z menoj pri zadnji usmrtitvi — kako je bilo takrat? Prav tako ka-kor pri onih, ki so jih morali gledati osta-li gospodje, in kakor pri štirinajstih ali petnajstih, katerim prisostvovati mi je bila dolžnost. Od strahu polmrtve so vlekli na dvorišče; hodili niso. Morali so jih nesti po stopnicah h giljotini ali k tnalni. Vedno eno in isto — redkokdaj ka-ka razlika. In vedno tisti obupni klic po materi, kakor da bi mogla ona pomagati. Slišal sem lopova, ki je umoril svojo ma-ter, kako je zadnje četrt ure klical na pomoč svojo mater! — In to se pravi: rabelj nima opraviti z odraslimi, misle-čimi ljudmi, temveč z otroki, s slabimi otroki, ki kričejo na pomoč!»

«Navzlic vsemu,» ga je prekinil dežel-nosodni predsednik, »ste se popolnoma oddaljili od onega, kar ste hoteli pove-dati.»

«Kriv je referendar, gospod predse-dnik,» je odgovoril državni pravdnik, »ker je hotel slišati o Hödlu. Toda imate prav, takoj povem ono, o čemer smo začeli.»

Izpraznil je svoj vrček ter nadaljeval:

«Priznati mi morate, gospodje moji, da je vtis usmrtitve na vsakega udeležene-ca strašen. Stokrat si lahko rečemo: Lo-povu se godi popolnoma prav; za člove-štvu je pravi blagoslov, da mu odsekajo glavo in slične lepe fraze; toda nikoli se ne bomo mogli izogniti občutki, da oropa-mo človeka, ki se ne more braniti, življe-nja. To kričanje po materi, ki nas spomi-nja lastne mladosti, lastne matere, bo vedno vzbujalo v nas čut, da izvršujemo podlo, ostudno dejanje. In vse, kar bi ho-teli temu oporekati, se nam, vsaj te čet-rti ure, zdi slaba, prazna fraza. Jeli to pravilno?»

«Jaz za svoj del sem popolnoma vaše-ga mnenja,» je potrdil deželnosodni pred-sednik.

«Dobro,» je prišel iznova državni pravdnik, »menim, da so tudi ostali gos-podje istega mnenja. Spomnite se na to, ko bom pripovedoval.»

Torej pred štirimi leti sem moral izro-čiti roparja Koschiana rablju. Bil je mla-dič, ki je bil kljub svojim devetnajstim letom že večkrat predkaznovan. Njegov zločin je bil eden izmed najbolj surovih in nesramnih, ki sem jih slišal v svoji praksi. Na potovanju je srečal v gozdu drugega enainšedesetletnega potepu-ha ter ga ubil z gorjačo, da bi ga mogel oropati njegove gotovine sedmih pfenig-ov. To ni nič izrednega; napravite si pa lahko sliko o neverjetni surovosti te be-stije, ako vam povem, da je tri dni po zločinu iz onega čudnega čuta, ki moril-ce večkrat goni nazaj k njihovim žrtvam, hodil isto samotno pot ter našel starega še živega in tiho hropečega v cestnem jarku, kamor ga je bil vrgel. Vsak člo-vek, ki ima le iskrico čuta v sebi, bi bil pri tem pogledu preplašen zbežal, kakor bi ga bičale furije, bi rekel moj aktuar! Koschian ni mislil na to: zopet je vzel gorjačo ter večkrat udaril z njo starca po glavi. Potem je ostal še pol dneva v bližini svoje žrtve, da se uverbi, da je po-polnoma opravil svoje delo; preiskal je še enkrat njegove žepce — zaman — ter se mirno odpravil.

Nekaj dni kasneje so ga prijeli. Začet-koma je tajil, potem pa, ko so bile vse indicije proti njemu, se je odločil činično priznati vse. Temu priznanju se imamo zahvaliti, da so nam znane vse te po-drobnosti. No, kratka razprava se je se-veda završila s smrtno obsodbo. Tudi krona se ni poslužila pravice pomiliti-tve. Tako sem imel v kratkem času dolž-nost pripraviti se zopet k taki zadnji poti.

Bilo

Domače vesti

* Cenjenim naročnikom, ki so z naročnino zaostali, priložili smo danes izpolnjene položnice, da bodo mogli zrostanek že v nekoliko dneh poravnati in jim lista ne bo treba ustaviti. Ostalim naročnikom priložimo položnice prve dni prihodnjega meseca. — Uprava «Jutra».

* Naš sloviti roman «Hči papeža» je danes končal. V kratkem izide v ponatisu. Obenem pričujemo danes z znano novelo velikega francoskega novelista Beylea (Stendhala), «Vanina Nannini». Na dan otvoritve se jma prične izhajati naš novi veliki roman, za katerega lahko že danes povemo, da bo vzbudil največjo pozornost. Svoje cenj. naročnike že sedaj opozarjamo nanj!

* Občinske volitve v Ljubljani. Mestni magistrat ljubljanski razglašal, da je stalni volilni inenik za občinske volitve v Ljubljani dogotovljen, od prvostopnega sodišča potrjen ter od 21. avgusta 1922 nadalje pri mestnem magistratu (v mestnem popisovalnem uradu) ob običajnih uradnih urah, to je od 8. do 14. stalno razgledan vsakomur na vpogled. Pri razgledu volitvah smejo glasovati samo oni, ki so vpisani v volilni inenik. Vsakdo ima pravico, volilni inenik pregledati, prepisati, razglasiti in natisniti ter bodisi zase, bodisi za drugo, zahtevati njegov popravek. Popravek volilnega imenika se zahteva neposredno pisмено ali ustno od mestnega magistrata ali pa od prvostopnega (deželnega) sodišča, toda od tega samo pisмено. Zahtevanim popravkom se morajo priložiti potrebni dokazi, za katere morejo služiti samo polnoveljavne listine.

* Potovanje posl. Etbina Kristana v Ameriko. Posl. Etbina Kristan odpotuje, kakor smo že poročali, v kratkem v posebni misiji v Ameriko. Te dni je ponovno posetil ministra za socialno politiko dr. Zerjavi in zunanjeje ministra dr. Ninčiča in se z njima dolgo razgovarjal o organiziranju naših izseljencev v Ameriki. Posl. Kristan je prevzel s tem jako težko in obenem delikatno nalogo, vendar pa upa, da jo bo izvršil s popolnim uspehom, posebno, ker so mu razmere v Ameriki dobro znane. Kar se tiče njegovega poslanskega mandata, se smatra, da ostavka ni potrebna, ker on sam smatra, da mu je za izvedbo organizacije potrebno okoli 6 mesecev.

* Ustreljen ropar. V torek popoldne ob 5. se je iz Grosupljega odpravil tamošnji posestnik in gostilničar gosp. Koprive z vozom v Toplice na Dolenjskem po svojo soprogo, ki se je tam zdravila. Da bi se izognil ponočni vožnji skozi razpiti gozd Prostrano, je hotel prenočiti v Žužemberku in se drugi dan ob dnevu vrniti domov. Ko je privozil do prvih ovinkov na vrhu Prostrane, je pa nenadoma skočil iz gozda pred konja neznanec in zahteval, naj se Koprive z vozom takoj ustavi. Ker je kraj radi več roparskih slučajev zelo razpiti, Koprive ni hotel ustaviti, marveč je konja še pogljal, tako da je neznanec odletel. Kmalu nato je Koprive srečal avto z gosp. svetnikom Pavlinom. Prosil je gosp. svetnika, naj pogleda, kaj je z ustreljenim napadalcem, in naj v Grosupljem obvesti Kopriveve domače in orožniško postajo. Orožništvo je potem obvestilo še postajo v Višnji gori in v Zatičini. Ob treh zjutraj se je oglašil v Grosupljem orožniški postajevođa iz Zatičine z nekim prodajalcem loncev. Ta je povedal, da pozna ustreljenega, ki da je doma iz Komende in je celo našel nek Orlov. Peljal mu je lonce na Krko, med vožnjo izgubil suknjič z denarjem ter ga šel nazaj v gozd iskat, on, prodajalec, pa se je medtem ustavljal na Krki. Obenem se je na sumljiv način izgovarjal, da on ni nič kriv. Čudno je tudi, da bi bil napadalec šel iskat svoj suknjič v gozd in morda mislil, da je Koprive ta suknjič našel. Tudi bi v tem slučaju ne bil na ta način ustavljen Koprivca ter zahteval od njega: «Daj, kar imaš, ali pa smrt!» — Orožniški ogled je dognal, da je napadalec dobil strel tako od blizu, da je ogenj ožgal telovnik in srjajo. To je umljivo, ker je napadalec že zlezal Koprive v voz in z rokami do vrata in ram ter se prav naslonil na cev revolverja.

* Volitve v narodno skupščino. Stalni volilni inenik za narodno skupščino ter oblastno skupščino je, kakor razglašal ljubljanski mestni magistrat, dogotovljen in od 21. avgusta 1922 nadalje pri mestnem magistratu (v mestnem popisovalnem uradu) v uradnih urah vsakomur na ogled. Pri volitvah smejo glasovati samo oni, ki so vpisani v volilni inenik. V ostalem so glede vpogleda, prepisa in glede popravka veljavni predpisi, določeni za občinske volitve, katere objavljamo na drugem mestu današnje številke «Jutra». Somišljeniki, poskrbite, da boste pravočasno vrnili!

* Iz diplomatske službe. Naš dosedanjji častni konzul v Bruslju, Dobroslov Zelič, je bil z ukazom razrešen svojih dolžnosti.

* Dr. Kukovec za Prekmurce. Narodni poslanec dr. Kukovec se je odločno in z uspehom zavzel za bedne Prekmurce, ki so silno trpeli vsled prepovedi prostega uvoza onega žita, ki so si ga dosedaj leta in leta prisluževali na Madžarskem za poljska dela. Na njegovo energično intervencijo je namreč vlada sedaj dovolila prekmurskim delavcem prost uvoz prislužnega žita in je bila carinarnica v Murski Soboti obveščena o tem.

* Pašić o Sloveniji. Član uredništva mariborskega «Tabora» je imel priliko, med vožnjo iz Ljubljane do Maribora govoriti z ministrskim prednikom Pašićem, ki je potoval iz Ljubljane v Mariborsko Lazo. Ministrski prednik se je zelo laskavo izrazil o krasoti naše Slovenije ter ni mogel dovolj prehlaviti prijaznosti in vljudnosti slovenskega naroda. Občudoval je posebno slovensko industrijo in stavbeno živahnost, ki se opaža po mestih. V razgovoru z mariborskimi predstavniki se je zelo zanimal za Maribor, o katerem je že marsikaj slišal, pa doslej še ni imel prilike spoznati ga natančneje. Zanimalo se ga po posebno mariborske narodnostne in dravinske razmere, kakor tudi tamkajšnja industrija, ki se v zadnjem času zelo razvija. Izjavil je, da si bo, če mu bo čas dopuščal, na povratku ogledal mesto in okolico, posebno pa falko elektrarno in tvornico za dušik v Rušah. Zelo je bil tudi presenečen vsled sprejemov na poti, prijaznost in vljudnost, ki jo najde povsod na Slovenskem. Vse njegovo bivanje v Sloveniji mu je zapustilo najugodnejše in prijetne vtise.

* Dolnja Lendava ostane jugoslovanska. Prof. dr. Slavič, ki se je vrnil iz Londona, kjer je bil kot izvedenec za Prekmurje, je izjavil, da nikakor ne izgubimo Dolnje Lendave z 20 okoliških vasi, kakor je predlagala v nasprotju z besedilom trianonske mirovne pogodbe razmejitevna komisija, češ da je nekaj vasi obljubljenih od Madžarov.

* Podpora za kongres profesorjev v Ljubljani. Ministrstvo prosvete je dovolilo glavni upravi Udruženja jugoslovanskih profesorjev v Beogradu 10.000 Din, ljubljanski sekciji pa 20.000 Din podpore za priprave in organizacijo kongresa srednješolskih profesorjev, ki se bo vršil od 7. do 9. septembra v Ljubljani.

* Oddelek za izvršitev mednarodnih pogodb je po finančnem zakonu prešel včeraj iz resorta ministrskega predsedstva v resort zunanega ministrstva.

* Češki akademiki v Beogradu. V Beograd so dospeli preko Sarajeva te dni češki akademiki, ki so se mudili ob priliki vsesokolskega zleta tudi v Ljubljani. V vseh krajih naše domovine je prebivalstvo in dijaštvo gostoljubno sprejelo svoje pobratime. V Beogradu ostanejo akademiki nekaj dni, nato pa odpotujejo dalje, da upoznajo tudi ostale naše kraje.

* 100letnica Pasteurjevega rojstva. Povodom velike proslave 100letnice Pasteurjevega rojstva, ki se bo vršila v Strassbourgu, je imenovala naša vlada za našega delegata prof. dr. Gjorgija Jovanoviča.

* Josip Šinko †. Včeraj ob pol 12. uri je umrl v Središču častni občan in dolgoletni župan središke občine, učitelj v pok. in posestnik, g. Josip Šinko, v starosti 73 let. Bil je znan ne le v ormoškem okraju, ampak tudi širom Slovenije kot kremenit naroden značaj, ki je pod bivo avstrijsko strahovladno nevstraheno vztrajal na braniku pravice našega naroda. Za čestitljivega starčka so avstrijske oblasti med vojno preganjale, a on se ni vdal. Kot župan v Središču je imel za gospodarski razvoj občine neprecenljive zasluge. Pokojni Šinko je bil splošno priljubljen in spoštovan tudi od političnih nasprotnikov. Stal je vedno odločno v prvih narodnih in demokratskih vrstah. Dopisoval je še do zadnjega v napredne liste, kjer je pridobeval zlasti gospodarske članke. Pogreb bo v petek, ob pol 14. uri. Bodi kremenitemu značaju in narodnemu delavcu ohranjen časten spomin, preostali pa naše iskreno sožalje!

* Kongres zdravnikov v Sarajevu. V dnevih 25., 26. in 27. avgusta se vrši v Sarajevu kongres delegatov Jugoslovanskega zdravniškega združenja. Pri tej priliki se priredi tudi razstava medicinskih in higijenskih potrebščin v slavnostni dvorani sarajevske mestne občine.

* Obmejni promet z Avstrijo. V Radgoni se vrši konferenca naših in avstrijskih delegatov glede ureditve obmejnega prometa. Konferenca ima nalogo, da izdela praktične odredbe k znani pogodbi o prometu v obmejnem pasu.

* Pomanjkanje oficirjev v naši armadi je prav občutno, posebno nižjih oficirjev primanjkuje pri vseh strokah. To je naravna posledica vojne, v kateri je padlo ravno mlajših oficirjev zelo veliko, ker so prišli pač oni najbolj «v ogenj». Da se neustavljeno odpopomore, se je letos skrajšal čas šolanja v vojni akademiji na dve leti in obenem se je podaljšal rok za prijavo do 15. septembra. Prijavijo se lahko srednješolci, ki so končali 6. razred gimnazije ali realke.

* «Mornariški teden» v Splitu. Kakor nam poročajo iz Splita, se prične tamkaj dne 28. avgusta slavnost «mornari-

ške sedmice», ki bo trajala do vključno 3. septembra. Vršile se bodo razne zabave, obhodi, razsvetljavanja in nogometna tekma med «Hajdukom» in rumenskim nogometnim klubom S. S. Kinisi iz Temišvara. Glavne slavnosti se vrše 2. in 3. septembra. Te slavnosti prireja «Jugoslovanska straža» ob navzočnosti admirala Wickerhauserja in Price. Poveljnik vojne mornarice admiral Wickerhauser prispe v Split na posebni vojni ladji, katero bodo spremljali hidroavijoni.

* DRUŽABNI IN ZABAVNI VEČER priredi v nedeljo dne 27. avgusta ob 16. uri v hotelu «Tivoli» podružnica Saveza grafič. radnika v Ljubljani s sodelovanjem godbe dravske divizije in tipografske pevškega društva «Sloga» iz Zagreba. Gostje dobrodošli. Vstop prost.

* Prebivalstvo Poljske. Po ljudskem štetju, ki je bilo končano te dni, šteje poljska republika okoli 27 milijonov prebivalcev. Pol milijona odpade na Vilno in okolico, nad en milijon pa na poljski del bivše pruske Šlezije. Država meri 386.273 kvadratnih kilometrov in pride torej 70 prebivalcev na kvadratni kilometer.

* Zdravstveno stanje v Ljubljani. Glasom uradnega zdravstvenega izkaza se je v mestni občini ljubljanski v dobi od 13. do 19. avgusta narodilo 22 otrok, umrlo pa je 16 moških in 14 žensk, skupaj torej 30 oseb in sicer 7 za jetiko, 3 za srčno hibo, po 1 za škrlatno in rakom, 16 vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov ter 2 osebi vsled slučajne smrtne poškodbe. Za grizo je v tej dobi obbolelo 7 oseb.

* Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl poduradnik drž. železnice, g. Alojzij Iskra — v Kamniku gostilničar g. Josip Richter, v Dobu Nadica Matičič. — Blag jim spomin!

* V Hotedrišču se je pri padcu smrtonesvarno ponesrečila gospodična Jožica Bizalova.

* Velikodušen dar. «Sava», lesna trgovska in industrijska družba v Ljubljani, je vsled posredovanja veleindustrija, znanega prijatelja šolstva g. dr. E. Rekarja na Jesenicah naklonila tamkajšnji obrtno-nadaljevalni šoli lep dar 1250 Din.

* Sodni dan v Vukovaru. Nedavno je neki osijeski list objavil proročanstvo nekega ameriškega geologa, da bo dne 19. avgusta prišel nad jugoslovanske pokrajine strahovit potres, ki bo uničil celo južno Evropo. Kakor sedaj poročajo iz Vukovara, so «praznovali» tamkaj prošlo soboto «sodni dan». Okoli treh popoldne so se v resnici nagromadili nad mestom temni oblaki, zmrčilo se je in med vukovarskimi meščani je zavladalo neko čudno razpoloženje. Na pol šaljivo, na pol resno so začeli govoriti o sodnem dnevu. Iz raznih hiš so se širili prijetni duhovi pečenja in kolačev; ulice so postale prazne, pozneje pa so se pojavljale vinjene osebe, ki so hodile od hiše do hiše ter se poslavljale od prijateljev in znancev. Kaj se hoče: kdor ima, lahko praznuje tudi «sodni dan», če ne žita demantijev presbira.

* Drobne vesti. V Dobrovcu so doslej neznanzi tatovi vlomili v kaščo posestnika Ivana Ravnikarja in odnesli raznega blaga v vrednosti 17.000 kron. — V Ljubljani na Poljanski cesti je ob poldanskem odmoru bilo vlomljeno v trgovino Angele Skulj. Tatovi so odnesli 3000 K. Istotako se je izvršil vlom v trgovino Berte Ševar. Ukradenih je bilo 1012 K. — Na Jesenicah je bila hotelirju Paru ukradena zlata žepna ura s težko verzičico, vredna 60.000 kron.

* Vaška tragedija. Vračajoč se z božje poti v Mariji Bistrici so se prošlo nedeljo v Goranji Stubici sprli kmetijski fantje zaradi nekega dekleta. V prepiru je Andrej Jambrečina z nožem oklal več fantov, končno pa se je moral umakniti premoči. Tekel je v domač vinski hram, kjer je imel skritih več granat. Noseč v vsaki roki eno granato, je hitel proti fantom, ki so ga bili prispodili. Nenadoma pa je eksplodirala ena granata ter Jambrečina strahovito razmesarila. Ostal je na mestu mrtve.

* Nesreča pri žegnanju. Fantje iz Zvire pri Žužemberku so na žegnana-ko nedeljo lakor ponavadi, streljali z mošnjari. Prvi strel so leteli prav močno nabasati. Smoednik se je vnel, puhnil fantom v obraz in jih močno vžgal. Najbolj je bil poškodovan posestnikov sin Fran Kos, ki se zdravi v bolnici in je malo upanja, da bo okreval.

* Mariborski ponočniški davek je spravil že celo vrsto gostilničarjev zaradi prestopka po § 104 a. kaz. z. pred sodišče. Pretekli teden sta se zagovarjala dva zagrizena nemškutarja, Roman Matz, lastnik poprej narodne Rapocheve gostilne na Tržaški cesti in Alojzij Račič, najemnik Gambirrove gostilne. Prvi je bil zaradi razžalitve kontrolnega organa kaznovan na 500 Din, drugi pa na 100 Din globo.

* Pretepli. Trije Turkovi hlapci so se pripravili med seboj. Enemu je kmalu zavrela kri, pograbil je poleg ležečega vile in začel udrihati po Jakobu Florjančiču tako močno, da mu je zadal težke poškodbe po glavi in životu. — V gostilni pri Korčetu v Hotedrišču so fantje v prepiru potegnili nože in je Franc Urenč močno oklal posestnikovega sina Franceta Tomažina tako, da je moral ta iskati pomoč v bolnici.

* Nezgode. Ključavničarju Josipu Platnarju iz Trbovelj se je pri ogledovanju sprožil nabasani samokres. Kroga mu je šla v glavo in mu izbila tudi desno oko.

* Markuša Josipa iz Koroske Rebe, delavca v Toennisovi tovarni v Ljubljani, je med delom udarila «vela» v hrbet. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v bolnico in je njegovo stanje zelo nevarno. — Simčič Ivan, delavec v kemični tovarni v Ljubljani, je šel ponoči brez luči iz roba. V temu se je spodtaknil in padel po stopnicah šest metrov globoko. Po bil se je po obrazu in si zlomil levo roko.

Športi

PLAVALNA TEKMA ZA PRVENSTVO SLOVENIJE V L. 1922. NA BLEDU, DNE 19. IN 20. T. M.

Letos je novo ustanovljeni «Ljubljanski Plivaški Podsavez» prvič razpisal prvenstveno plavalno tekmo. L. P. P. je v kratkem času svojega obstoja pokazal precej agilnosti in pravilnega pojmovanja sporta, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom, ki bi zavežajoč se svojega položaja sodili resno in stvarno. Rezultati tekme so v splošnem srednje dobri; vzrok temu je, prvič da je proga bila 50 dolga in so se vse nad 50-metrске proge plavale z obratom, katerega ni nobeden tekmovalac obvladal — posebno hrbtni plavalci, eno in najvažnejše pa ni pokazal, in sicer poveriti vodstvo tekem sodnikom,

Hči papeža — Lukrecija Borgia

Vojvoda potrkla in zakliče:
«Odprite mi, Lukrecija Borgia...
Prosim vas, dovolite vstop svojemu
priatelju in zavezniku, vojvodi Ferrar-
skemu!»

Vrata se odklenejo. Na pragu sobe
se pojavijo Lukrecija, kakor sneg je ble-
do njeno lice, ko da se je preko noči
postarala. Njeni razpuščeni in valujoči
črni lasje obkrožajo vitko postavu ka-
kor žalno ogrinjalo.

Vojvoda zapahne vrata za seboj in
vpre v Lukrecijo čuden, izprašujoč po-
gled, ki se mu Lukrecija umakne z
očmi.

«Princesa, ali se še spominjate male
epizode iz nocojšnje noči?» jo vpraša
vojvoda Ferrarski.

«Spominjam se, da, ali hočem jo po-
biti.»

«Jaz pa vas je hočem še enkrat spom-
niti. Oba sva, vsak od svoje strani,
istočasno naletela nad poveljnika ma-
pinskih mezinikov, polkovnika Marina.
Toda vi, Lukrecija Borgia, ste bili ur-
nejši od mene. Z edinim udarcem meča

ste pobili sovražnikovega konja, da je
omahnil na kolena, nato ste se sklonili
nad prestrašenega grofa in mu v prsi
zasadili svetli meč. Kri, ki je bruhnila
iz njegove rane, vam je okropila
obraz. Rdeča kapljica je kakor droben,
fin listič vrtnice ostala na vaših ust-
nah.

V tem sem pridiral jaz in sem zadi-
vljen nad vašo hrabrostjo in odločnost-
jo vzklil:

«Dovolite, plemenita Lukrecija Bor-
gia, kri sovražnikova ne sme niti tre-
nutek dalje lepeti na vas, — dovolite
mi, da jo s poljubom in zadržljem
obrišem z vaših ust!»

Preden ste se mi mogli ubraniti, sem
vas držal v svojem naročju, dvignil
sem vas z vašega konja na svojega,
vroče vas poljubil na usta in zbrisal
krvavi znak...

Na te besede vojvode Ferrarskega
nastane kratek molk, zatem pa odvrne
Lukrecija:

«Ah, da, storili ste tako. Toda —

«Ah, da, storili ste tako. Toda bilo
ni prav, vojvoda Ferrarski, ker nikdo
še ni bil srečen, ki je kdaj poljubil Lu-
krecijo Borgia!»

«Jaz ne vprašam za srečo!» vzklilne
rdečobrudi, visoki vojvoda. «Sreča je
dim... volja človeška je vse...
Se eno vprašanje, Lukrecija: Kam na-
meravate iti zdaj? Kje si poiščete
novo domovanje?»

Mlada, lepa žena se zgane ob tem
vprašanju in odgovori z drhtečim gla-
som:

«Nimam več doma, nimam domo-
vine!»

Vojvodi Ferrarskemu se v svetlem
žaru zaskrbi oči.

«Pojdite z menoj, Lukrecija Borgia,
jaz vam poklanjam novi dom. Zapu-
stite svoje dosežanje ime, na njem je
kri in sramota. Bodite vojvodinja Fer-
rarska... to zveni bolje!»

Ni dolgo odgovorila, temveč je z
naglo kretnjo prišel lepo ženo na svo-
je prsi; z obema rokama je nežno objel
njeno glavo in se globoko zagledal v
njene oči.

«Lukrecija, ne potrebujem ljubezni,
je rekel s kovinsko zvočnim glasom,
«saj predobro vem, da tvoje srce ne
more več nuditi ljubavi. Hočem samo
tvoje prijateljstvo in tvojo zvestobo.
Za to sem pripravljen, ščititi te z
močno roko! Težko onemu, ki si kdaj

drzne samo slabo pomisliti o vojvo-
dinji Ferrarski! Lukrecija, domišljam
si, da sva usojena drug drugemu: oba
sva silna v duši, oba prezirava svet
in ljudi... Povej, reci, ali hočeš z
menoj?»

«Z vami pojdem, vojvoda Ferrar-
ski,» odgovori kakor v snu lepa žena.
«In prisegam vam, da bo Lukrecija
Borgia, ki ostane odslej vaša, z no-
vim imenom spreminila tudi svoje živ-
ljenje. Vojvoda Ferrarski, ostati vam
hočem zvesta. Četudi sem Borgijka!»

«Pojdi torej, Lukrecija... vojvo-
dina Ferrara leži pred tvojimi nogami!»

Zakon Lukrecije Borgia z vojvo-
dom Ferrarskim ni poznal divje stra-
sti zaljubljenih src, bil pa je srečen,
kakor nam zatrjujejo poročila teda-
njih sodobnikov. Narod vojvodine Fer-
rarske je vzljubil in spoštoval Lukrecijo,
ker je njeno srce postalo dobrotno ljud-
em in v pobožnosti vdano Bogu.

Ko je v letu 1519. umrla na porodu,
je njeno start globoko obkopal njen
soproig in z njim ves narod ferrarski.
— Po oni strašni noči pri Pe-
saru je Cezar Borgia, ki se je rešil na

čudovit način, preoblečen v beraška
cunje, taval od mesta do mesta, od
sela do sela.

Papež Julijan II. ga je proklel in
ga proglasil za brezpravnega: ni ga
več šuvala pravica in vsakdo ga je
smel ubiti kakor divjo zver. Končno
se ga je usmilil njegov svaki, kralj na-
varski, in ga sprejel v svojo službo.
Na njegovem dvoru si je Cezar hitro
opomogel od posledic strašnih ran, ki
so mu bile zadane pri Pesaru. Kmalu
nato mu je kralj navarski izročil po-
veljstvo nad četami, ki so morale kro-
titi in pokoriti neposlušne vazale. V
neki borbi je Cezar Borgia padel, za-
det od jeklene puščice, ki mu je skozi
oko prodrla v možgane.

Tako je končal Cezar Borgia, ki se
je preko krvi in trupel vzpenjal k
slavi in uspehom in je že v onih časih
nameraval s pomočjo svojega očeta
na Petrovi stolici ujediniti vso Italijo.
Vsem tedanjim malim vladarjem v Ita-
liji preteči borgiaški volk je tužno
končal svoje burno življenje daleč od
zemlje rodne.

— Konec. —

STENDHAL:

Vanina Vanini

Bilo je pomladna večera 1. 1829.

Ves Rim je bil nemiren. Vojvoda
Bracciano je v svoji novi palači na Be-
neškem trgu priredil ples. Vse, kar so
mogle nuditi umetnosti Italije, in vse raz-
košje Pariza in Londona je služilo za
okras palače. Hladne plavalice lepote
Britanije so vzkipelo od povabilu na to
slavje, ki so se ga udeležile v velikem
številu in najkrajše Rimljanke so
tekmovaly z njihovo lepoto.

Tako je tudi prišla s svojim očetom
dama, ki so njeni kot ebenovina črni
lasje in plameteče oči takoj na prvi po-
gled pričale, da je Rimljanka. Vzbudila
je vseobčo pozornost. Iz sleherne njene
kretnje je govorila redka lepotnost.

Spricho vsega tega silja so bili navzoči
inozemci prav presenečeni. «Ni ga v Ev-
ropi kralja, ki bi priredil tako slavje!»
so vzklkali.

Evropski mogočniki pa tudi nimajo ni-
kakih palač v rimskem slogu in so tudi
primorani, vabiti svoje dame po vrsti
stanu, dočim je vojvoda di Terlonia od-
prl vrata le lepoticam. Posebno na ta več-
er je imel nenavadno srečo.

Možje so bili kot oslepieni, in obsto-
jalo je samo vprašanje, katera izmed
tolikih krasotic je najlepša. Nekaj časa
so si v tem oziru mnenja nasprotovale;
toda končno so proglasili za kraljico več-
era kneginjo Vanino Vanini, ono mlado
damo s čisto črnimi lasmi in žarnimi
očmi. Kmalu potem so lihi v dvorano tuji
in Rimljani, da jo vidijo.

Na željo svojega očeta, kneza Has-
drubala Vaninija, je Vanina sprva plesala

z vsemi nemškimi knezi vladajočih rod-
bin. Nato so jo naprosili nekateri kipli
in veleodlični Angleži. Toda okorno ve-
denje teh svetovnjakov jo je zdolgočasil.

Več zabave ji je povzročilo, da je mu-
čila mladeža, očitno brezmejno za-
ljubljenega Livija Savellija, najslaj-
nejšega mladega Rimljana, ki je bil tudi
knežje krvi. Seveda bi mu ne smeli dati
čitati kak roman; po prvih dvalsetih
straneh bi ga vrgel v kot in zatrjeval, da
ga boli glava. To pa mu je Vanina štela
v napako.

Proti polnoči se je med družbo raz-
širila novica, ki je povzročila precejšnje
vzmemirjenje. Neki mlad karbonaro, ki je
bil zaprt v angleškem gradu, se je ravnok-
ar rešil iz ječe. Ker se je bil preoblekel
in bil romantično drzen, se mu je posre-
čilo prodreti do vmejan straže. Na volake
se je zagnal z mečem in se jim, čeprav
ranjen, izmuznil. Beriči so sledili po kr-
vavih sledovih po rimskih ulicah in upali,
da ubežnika vlove.

Ko so se razgovarjali o tej novici, je
Livio Savelli ravnokar pripeljal Vanino,
s katero je plesal, na njen prostor nazaj.
Prevzet od njene prelesti in ponosen na
vtis, ki ga je vsepovsod vzbujala, ji je
skoro brezumen od ljubezni šepetal:
«Prosim, povejte mi, kdo bi vam prav-
zaprav ugajal?»

«Mladi karbonaro, ki je ravnokar ušel!»
je odvrnila Vanina: «on je storil naj-
manjši nekaj več, kar je običajno...»

K njima je pristopil oče in je pogovoru
napravil konec.

Knez Hasdrubal Vanini je bil bogat
mož, ki ni svojega upravnika že dvajset
let vprašal za proračun. Kdor ga je sre-
čal na ulici, bi ga smatral za starega
igralca. Oba njegova sinova sta postala

jezuita in umrla v blaznosti. Knež ju je
popolnoma pozabil. Njegova največja bol-
ja je bila okolnost, da ni njegova hči
Vanina kazala nobenega veselja do že-
nitve. Imela je že devetnajst let in od-
bila najsijajnejše ponudbe. Iz kakega raz-
loga? Iz istega, ki je prisilil tudi Sullo,
da je odstopil: Rimljanje je zaničevala...

Drugega dne, po plesu, je Vanina opa-
zila, da je njen oče, sicer najbrezskrb-
nejši človek na svetu, ki se ni nikdar v
svojem življenju poslužil ključa, vrata k
nekim malim stopnicam zapljivo zaklenil.
Te stopnice so vodile v tretje nadstropje
v neko sobo, ki je bila na terasu, kjer so
stala oranžna drevesa.

Vanina je opravila po mestu nekaj
obiskov. Ko se je spet vrnila domov, je
bil glavni vhod v palačo, zaradi pred-
priprav za neko razsvetljavo, zaprt. Za-
to je morala košnja skozi vrata na dvo-
rišču. Tedaj je Vanina pregledala ozadje
hiše in opazila, da je bilo odprto neko
okno v sobi, ki jo je oče zaprl.

Ko je odslovila svojo spremljevalko,
je stopila na višji prostor, kjer je po
daljšem iskanju našla zamreženo okence,
odkoder je bilo mogoče videti na terasu
z oranžnimi drevesi. Ne daleč od tu je
bilo ono odprto okno, ki ga je videla
Vanina z dvorišča. Nedvomno je v sobici
nekdo stanoval. Toda kdo?

Dan kesneje je imela Vanina ključ k
onim vratom, ki so vodile na teraso. Kot
podlascia se je spizlala k oknu, ki je bilo
še vedno odprto. Zavesa je bila globoko
spuščena. Navzlic temu je zaznala Vanina
v ozadju sobe posteljo, v kateri je nekdo
ležal.

Nehote se je umaknila. Tedaj je na
stolu opazila žensko obleko. Zdal pa se

je ostreje ozirala po osebi, ležeči v po-
steli. Bila je pravolasa in očividno je
zelo mlada. Vanina je bila prepričana,
da je ta oseba — ženska. Čez stol vr-
žena obleka je bila okrvavljena. Tudi
ženski čevlji na mizi so kazali sledove
krvi.

Ko se je neznanka zganila, je Vanina
opazila, da je ranjena. Prsi ji je pokrivala
velika okrvavljena cunjica, ki je bila le
s traki pritrdjena. Take obveze gotovo ni
napravil zdravnik. Vanina je ugotovila,
da je njen oče vsak dan ob štirih hodil
v svojo sobo, nakar je redno obiskoval
bolnico, ki jo je zopet kmalu zapustil in
se potem peljal k grofici Vitelleschi. Ka-
kor hitro je bil proč, je Vanina šla k te-
rasi in opazovala tujko.

Njena občutljiva narava je hitro vzpla-
menela za nesrečno mlado ženo. Kaj ne-
ki se ji je pripetilo? Njeno krvavo obleko
so najbrž prebodli meči. Lahko bi bilo
celo prešteti bodljaje...

Nekega dne je videla Vanina neznanko
bolj natančno. Njene lepe modre oči so
strmele proti nebu. Najbrž je molila.
Nato se je zasolžila. Mlada knežinja se
je komaj še premagovala. Najraje bi bila
nesrečnico nagovorila.

Naslednjega dne se je Vanina osmellila,
skriti se zunaj na terasi, še predno je
skriti se zunaj na terasi. Še preden je
kako je knez Hasdrubal vstopil v sobo
k neznanki. Prinesel je košarico živin in
bil videti nemiren. Govoril je malo in
tako pritaženo, da ni mogla prisluskovalka
razumeti nobene besede, čeprav je bilo
okno odprto. Kmalu nato je oče spet
odšel.

«Uboga žena ima prav gotovo strašne
sovražnike,» si je rekla Vanina; «moj
sicer tako brezskrbni oče noče nikogar

obvestiti o tej tajnosti in se sam trudi
vsak dan po teh ozkih stopnicah.»

Nekega večera, ko je vstaknila Vanina
glavo skozi zaveso pri odprtem oknu, je
neznanka namerila svoj pogled ravno
proti njej. Vanina se je čutila razkrita.

«Ljubim vas!» je vzklknila.

Neznanka ji je pomigala, naj vstopi.

«Prosim vas moram oproščena,» je iz-
javila Vanina. «Gotovo se jezite na mo-
je neumno radovednost. Prisegam vam,
da bom strogo molčala in če zahtevate,
ne pridem nikdar več semkaj.»

«Komu bi vaš pogled ne bil v srečo!»
je odgovorila tujka, «ali stanujete v tej
palači?»

«Da!» je odgovorila Vanina, «torej me
ne poznate! Jaz sem Vanina, hči te rod-
bine.»

Neznanka je ostrmela in zardela.

«Naklonite mi nado, da vas vsak dan
tu vidim,» je rekla; «toda ne bi želela,
da izve za vaše obiske knez.»

Vanina, ki ji je srce burno utripalo, je
spoznala, da se vede neznanka prav od-
lično.

Gotovo je uboga mlada žena razžalila
kateregakoli mogočnika ali pa v navalu
ljubosumja ubila svojega ljubimca. Njena
nesreča gotovo ni izvirala iz kakega na-
vadnega vzroka.

Neznanka ji je povedala, da ima na ra-
mi rano, ki je segala do prsi in bila zelo
pekoča.

«In nimate nobenega zdravnika?» je
vzkliknila Vanina.

«Saj veste, so v Rimu vsi zdravniki pri-
sliljeni obvestiti policijo o vseh ranah, ki
jih celijo. S to obvezo me je izvolil knez
sam oviti.»

(Dalje.)

Srbski kmet.

Izobraženi Srbi jako ljubijo svojega
kmeta, takega, kakršen je, četudi po-
znajo njegove slabosti, — no, kdo je
brez njih? Naj opišem nekoliko nje-
gove dobrine in lastnosti, radi katerih
ga njegovi izobraženi einovi morajo
ljubiti in radi katerih si je osvojil sim-
patijo vseh tujcev, ki so imeli priliko,
ga bližje spoznati.

Da mi ne bo kdo očital, da opisujem
srbskega kmeta preveč idealno, se
sklicujem na mišljenje francoskih pi-
sateljev, ki so pisali o njem. Profesor
Albert Male je preživel v Srbiji več
let in je častno padel, braneč svojo
drago Francijo. «Podati sliko srbske-
ga kmeta,» pravi on, «je toliko, kakor
opisati ves srbski narod, ker v mestih
živi komaj desetina celokupnega pre-
bivalstva.» Dokaz je sledeči: «V Sr-
biji ni nikakih narečij. Jezik, katerega
se poslužuje kmet, je isti, katerega
uporablja tudi akademik. Ta piše tako,
kakor oni govori.» Srbski kmet je lep,
z nežnimi potezami, človeka obraza in
vesele narave. Človeka preseneči, ko
vidi pogosto popolnoma galske obra-
ze z visokim čelom, kljukastim nosom.

Izobraženi Srbi ljubijo svojega kme-
ta iz sledečih razlogov: Kmet je bil
osvoboditelj domovine Srbije je kmet-
ska država. Vojaki-kmetje in njihovi
poveljniki so bili oni, kateri so v zad-
njih letih izvršili toliko junastev, vzbudi-
li splošno spoštovanje in uresničili
narodne sanje. Srbski kmet je bil oni
junak, v katerem se je ohranila narod-
nost, vera in običaj in ki se je brez
vsake organizacije, pomoči ali tuje sile
osvobodil in ustanovil jedro nove Sr-
bije. Želja po neodvisnosti je bila v
srbskem narodu prirodni in vztrajni
nagon, ki je dal ekbrskemu narodu
vedno gotovost vzajenja in ki je vstal
po vsakem porazu.

Narodna zavest igra veliko vlogo
pri malih narodih. V srbski narodni
poeziji imajo najlepše mesto junaki in
dobrotniki naroda. Spoštovanje ne-
kdanjih srbskih junakov je močno
vplivalo na splošno hrabrost Srbov v
preteklih krvavih vojnah.

Hrabrost ni vplivala samo na oseb-
ni, ampak tudi na družinski ponos. Na
ta ponos so polagale ženske ravno
toliko važnosti kakor možje, včasih
še več.

«Sin, varuj časti!» je priporočala ne-
ka vaška mati svojemu mlademu sinu,
ki je šel prvič v vojno. «ker čast se

lahko v vojski izgubi.» Ta sin, blago-
slovljen in opominjan po svoji materi,
je postal poveljnik vsem srbskim ar-
madam.

Neki materi se je sporočilo, da je
njen sin ranjen. Da bi se ji ekrb za
sina zmanjšala, je obvestitelj sporočil,
da je rana na peti lahka. Prvi vdih
matere je bil: «Gorje meni, morda je
moj sin pokazal pleča sovražniku in
zato je bil v peto ranjen.»

Srbski kmet ljubi enakopravnost ne
samo pred zakonom, nego še bolj v
družabnem življenju. Enakovravnim
se šteje z velikim trgovcem, industri-
jalcem ali uradnikom.

Ne smatra za potrebno, kloniti til-
nik pred katerim si že bodi človekom,

ker ljubi preprostost. Zadovoljnost in
relativno blagostanje, v katerem živi
srbski kmet, izvira iz njegove solidar-
nosti, ki se vidi lahko povsod. Na pri-
mer, gotova dela, težja in nujnejša,
kakor oranje, okopavanje, žetev in
košnja, si lajšajo z medsebojno po-
močjo. Skupne žitnice in mlekarne so
pri Srbih že davno znane. Sedanje
kmetске zadruge se vedno bolj po-
množujejo in delujejo jako plodonosno.

Naša iskrena in bratska želja bodi,
da se s srbskim kmetom kolikor mo-
goče dobro spoznamo in skupno de-
lamo za našo korist in naše velike
in lepe države.

Velimir N. Nikušinović.

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarn Bösendorfer, Czajka, Ehrbar, Hösl,
Schweighofer, Original Stingl itd. Tudi na obroke.

JERICA HUBAD, roj. DOLENC, LJUBLJANA,
Hitšerjeva ulica 5.

Najzanimivejši

Ijubljanskega veleseljma bode brez dvoma

oddelek št. F 123—124

trgovskega paviljona in razstavišča. Vse najpraktičnejše, najlepše
in najboljše, kar je svetovna tehnika v stroki

šivalnih strojev do sedaj iznašla in preizkusila,

razstavi svetovna trdka

Singer - šivalni stroji

Bourne & Co.

v svojih paviljonih. Na ogled najmodernejše šivalne stroje bo
gonila električna sila, kar prihrani čas in denar

To ni življensko vprašanje samo tvornic, marveč velja dandanes
prihranitev časa in denarja posebno za rodbino.

Obisk

teh paviljonov Vam bo donesl več koristi in zabave kot vse
senzacionalne kino-predstave!

2782

Priporočajte „Jutro“!

Andrej Oset

trgovina sena, slame, drv, ovsa,
koruze, sadja in drugih deželnih
pridelkov. 2775

Brzjavni naslov: Andrej Oset, Maribor. Telf. 88.

Dr. Fran Virant

asistent dermatolog. odd. splošne
bolnice, Specialist za kožne in
spolne bolezni, ordinira zopet redno
od 2. do 3. Ljubljana, Miklošičeva
cesta 18/II. (na voglu Sodne ulice). 2514

Pile, rašpe

prenavlja in popravlja hitro, solidno
in po zelo ugodnih cenah

I. kranjska pilarna

Ljubljana, Sv. Martina cesta 8.

2795

Uprava.

Blago za prevleko divanov in drugega pohištva
v veliki izbiri, dalje različno platno in juto
za tapatnike, sedlarje l. t. d. priporoča trdka

A. & E. Skaberné,

Ljubljana, Mestni trg 10.

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah
premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za
industrijska podjetja in razpečava

I. čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in jajčne brikete.

Naslov:

16

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.